

05
км

№ 4

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
ПРОСМОТРЕТЬ
05

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

БЮДЖЭТ НАШАЙ РЭСПУБЛІКІ

Трэцяя сесія Вярхоўнага Савета БССР, якая адбывалася з 15 па 17 сакавіка 1948 г. у г. Мінску, прыняла закон аб Дзяржаўным бюджэце Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. Лічбы бюджэта—прыбыткаў і выдаткаў,—зацверджаныя на гэты год, сведчаць аб велізарным народна-гаспадарчым росце нашай рэспублікі.

Дзяржаўны бюджэт БССР на 1948 год зацверджан па прыбытках на суму ў 3.656.561 тысяча рублёў і па выдатках—на 3.632.326 тысяч рублёў. Прыбыткі больш выдаткаў на 24 мільёны 235 тысяч рублёў. Таксга бюджэта наша рэспубліка яшчэ ніколі не мела.

Беларускі народ пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі дабіўся вялікіх поспехаў у гаспадарчым і культурным будаўніцтве, у ліквідацыі вынікау нямецка-фашысцкай акупацыі. У 1947 годзе план валавой прадукцыі прамысловасці рэспублікі выканала на 102 проц. У параўнанні з 1946 годам выпрацоўка прадукцыі вырасла на 46 проц. Калгасы і саўгасы рэспублікі вырасцілі добры ўраджай. Пасеўная плошча ў калгасах павялічылася на 18 процантаў.

Кожная работніца і сялянка добра адчувае вынікі дасягненняў у нашай краіне. Яны далі магчымасць адмяніць у канцы 1947 года картачную сістэму. Жыццё ў горадзе і вёсцы значна палепшылася.

Пытанне аб Дзяржаўным бюджэце нашай рэспублікі было ўсебакова абмеркавана на сесіі Вярхоўнага Савета БССР. І ў дакладзе міністра фінансаў БССР А. Ф. Кулікава, і ў судакладзе старшыні Бюджетнай камісіі дэпутата П. І. Ратайкі, і ў выступленнях дэпутатаў па-гаспадарску былі падлічаны ўсе прыбыткі і выдаткі на 1948 год.

Прыбыткі, якія паступаюць у бюджэт ад нашай прамысловасці і сельскай гаспадаркі, ідуць выключна на задаваленне народных патрэб. Іншая справа—у капіталістычных краінах. Там на працы рабочых і сялян мільярды прыбыткі нажываюць штогод капіталісты, банкіры, памешчыкі. Гэтыя прыбыткі ідуць, вядома, не на народныя патрэбы.

У руках некалькіх мільянераў Амерыкі — Моргана, Рокфелера, Мелона, Форда і іншых знаходзіцца больш палавіны багаццяў усёй краіны. Рабочы клас Амерыкі і іншых капіталістычных краін мае адзінае багацце—рабочыя рукі. Над ім вісіць вечная пагроза беспрацоўя і галечы.

У нашай соцыялістычнай краіне, дзе няма эксплуатацый і эксплуатаемых, усе сродкі, што паступаюць у бюджэт, скарыстоўваюцца выключна для народа, аб патрэбах якога працягваюць велізарныя клопаты савецкая дзяржава і камуністычная партыя.

На фінансаванне народнай гаспадаркі і соцыяльна-культурных мерапрыемстваў ідзе

На 3-й Сесіі Вярхоўнага Савета БССР. Дэпутаты (злева направа): Т. Ф. Трэмлюк—старшыня Мільскага сельсавета Смагоньскага раёна; А. К. Шчасная—загадчыца аддзела сацыяльнага забяспечання Смагоньскага раённага Савета дэпутатаў працоўных; О. Ф. Новік — сялянка Ляхавіцкага раёна; А. Я. Савонь—старшыня Дзяглаўскага пасялковага савета.

Фота Г. Бугаенкі.

90 процантаў бюджэта. 2 мільярды 143 мільёны 763 тысячы рублёў адпускаецца толькі на соцыяльна-культурныя мерапрыемствы, што на 11,5 проц. перавышае леташнія выдаткі. Звыш 67 проц. гэтых выдаткаў пойдзе на народную асвету. 645 мільёнаў 731 тысяча рублёў ідзе на ўтрыманне школ (на 51 мільён рублёў больш чым у мінулым годзе). На ўтрыманне дзіцячых устаноў адпускаецца 353 мільёны 100 тысяч рублёў. Значныя сумы прадугледжаны на дапамогу многадзетным і адзінокім мацерам, на камунальна-жыллёвую гаспадарку, павелічэнне магутнасці электрастанцый, вадародаў, на медыцынскую дапамогу насельніцтву, на абслугоўванне інвалідаў Айчыннай вайны. Выдаткі на ахову здароўя павялічваюцца супроць мінулага года на 71,3 мільёна руб.

Безумоўнае выкананне дзяржаўнага бюджэта з'яўляецца важнейшай задачай. Кожная работніца і калгасніца павінна ведаць, што выкананне гэтай задачы залежыць ад яе стараннай асабістай працы.

Але гэтым не абмяжоўваецца актыўная роля працоўных жанчын у выкананні бюджэта. Нашы жанчыны ведаюць, што вялікае значэнне для нашага бюджэта маюць і падпіска на дзяржаўныя пазыкі, і своечасовае выкананне абавязацельстваў па здачы дзяржаве малака, мяса і іншых прадуктаў, і ўклады працоўнымі сваіх зберажэнняў у ашчадныя касы. Жанчыны павінны таксама актыўна дапамагаць у правядзенні рэжыма эканоміі, у беражлівым выдаткаванні дзяржаўных сродкаў.

Паспяховае выкананне бюджэта дапаможа далейшаму росквіту нашай Радзімы. Пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі беларускі народ дасягне новых поспехаў у развіцці сваёй народнай гаспадаркі, у выкананні пяцігодкі ў чатыры гады.

СЛАВА ПЕРАМОЖЦАМ

Вялікай радасцю сустрэлі працоўныя Беларусі хвалючую вестку аб прысваенні звання Героя Соцыялістычнай Працы і ўзнагароджанні ордэнамі і медалямі перадавікоў сельскай гаспадаркі нашай рэспублікі.

Радзіма-маці высока ацаніла працоўныя падзвігі сялянства і прыраўняла іх да гераічных падзвігаў франтавікоў. Еўдакіі Кухаравай і Тамары Шкурко, якія ад скупой палескай зямлі дабіліся небывала высокіх ураджаяў жыта, прысвоена высокае званне Героя Соцыялістычнай Працы. Ордэнам Леніна ўзнагароджана 10 чалавек, ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга — 33 і медалямі «За трудовую доблесть» і «За трудовое отличие» — 356 чалавек. Сярод ўзнагароджаных 48,5 процанта жанчын. Дзе і ў якой краіне, акрамя Савецкага Саюза, так высока цэнніцца чэсная, добра-сумленная праца сялянкі! Гісторыя не ведае такіх прыкладаў.

Ва ўмовах калгаснага ладу раскрыліся лепшыя рысы савецкай сялянкі: яе дапытлівы розум, здольнасці, вынаходлівасць, упартая працавітасць.

Пачэснае імкненне нашых калгасніц хутчэй пераадолець пасляваенныя цяжкасці, стварыць у краіне багацце прадуктаў харчавання і сыравіны для бесперапыннай работы прамысловасці ўвянчалася бліскучымі поспехамі.

У выніку свядомых соцыялістычных адносін да працы, умелай арганізацыі працы, скарыстання высокай тэхнікі, прымянення агранамічнай навукі Еўдакія Арцёмаўна Кухарава з калгаса імя Сталіна, Васілевіцкага раёна, і Тамара Іванаўна Шкурко з калгаса «Чырвоная ніва», Брагінскага раёна, знялі ў 1947 годзе больш чым па 30 цэнтнераў жыта з участка ў 8 гектараў. Яны абавязаліся ў гэтым годзе зняць не менш чым па 200 пудоў жыта з гектара. Павышаныя абавязацельствы бяруць на сябе і ўзнагароджаныя ордэнамі Леніна Марыя Марцынкевіч, Вера Азарэнка і Эмілія Барткевіч. Іх прыкладу следуюць маладыя калгасніцы з арцелі «17 верасня», Несвіжскага раёна, ўзнагароджаныя ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга Яўгенія Дзярнова, Елена Майсеня і ўсе лепшыя калгаснікі і калгасніцы рэспублікі.

Няма сумнення ў тым, што 1948 год з'явіцца годам новых вялікіх перамог. Парукай

гэтаму з'яўляецца мудрае кіраўніцтва большэвіцкай партыі, таварыша Сталіна, усё ўзрастаючая свядомасць нашых людзей, якія працуюць не на эксплуатацятараў, а на сябе, на сваё роднае савецкае грамадства.

Працаўнікі соцыялістычных палёў добра ведаюць, што перамога не прыходзіць сама сабой, яе трэба заваяваць ва ўпартай працы. Наша рэспубліка ўступае ў вясеннюю сяўбу, і ад таго, наколькі добра і своєчасова правядзем яе, будзе залежаць поспех ураджаю трэцяга, рашаючага года пяцігодкі.

У барацьбе за высокі ўраджай усё шырэй і шырэй разгортваецца ў краіне соцыялістычнае спаборніцтва, на чале якога ідуць перадавікі сельскай гаспадаркі. У лістах да правадыра народаў таварыша Сталіна працаўнікі вёскі бяруць на сябе новыя і новыя абавязацельствы па расшырэнню пасевных плошчаў і вырошчванню багатых ураджаяў.

Нашы калгаснікі і калгасніцы, удастоеныя высокіх урадавых ўзнагарод, дапамагаюць дабіцца ўздыму ўраджайнасці на вялікіх масівах. Яны папулярызуюць вопыт сваёй работы з тым, каб зрабіць яго здабыткам усіх калгаснікаў. Героі Соцыялістычнай Працы, ордэнаносцы выступаюць перад калгаснікамі з лекцыямі, праводзяць гутаркі аб сваёй рабоце. Герой Соцыялістычнай Працы т. Кухарава выступае не толькі ў сваёй, але і ў суседніх абласцях. Нядаўна яна выступіла на абласной нарадзе перадавікоў сельскай гаспадаркі ў Гомелі.

У савецкага сялянства няма зараз больш важнай задачы, як вырасціць яшчэ вышэйшы ўраджай, чым у мінулым годзе. Справа чэсці кожнай сялянкі — змагацца за дасягненне гэтай вялікай мэты. Уключыўшыся ў соцыялістычнае спаборніцтва, неабходна на справе выканаць свае абавязацельствы перад Радзімай, перад народам. Жанчыны-сялянкі павінны адыграць вялікую ролю ва ўздыме ўраджайнасці ў гэтым годзе. Кожны цэнтнер збожжа, ільну або гародніны, вырашчаны звыш плана, павялічыць багацце нашай краіны і яе магутнасць, палепшыць добрабыт працоўных.

Усе сілы — на паспяховае правядзенне вясновай сяўбы!

Герой Соцыялістычнай Працы Тамара Іванаўна Шкурко — звенявая калгаса «Чырвоная ніва», Брагінскага раёна.

Узнагарода

Вера ЛЮТАВА

Калоссяў мора ў спелым перазвоне
Перад вачыма ціха праплыло...
Ляжыць, як казка, ордэн на далоні,
І пазалота лье сваё цяпло.

Вядуць да шчасця розныя навукі,
Яго у працы творыць наш народ.
Адну навуку зналі яе рукі —
Расціць Радзіме хлеб на кожны год.

І перад ёй, як ўсіх асноў аснова,
Ступені першых працадзён ляглі.
Сваё жыццё яна звязала кроўна
З вялікім лёсам роднае зямлі.

За ёю ўсюды слава ўслед хадзіла,
Жывой крыніцай з дому ў дом цякла.
Яна-б ад граду поле засланіла,
А ў злы сухмень слязою паліла.

За ёю следам сонца ўсход, бывала,
У палі спяшаў на яркіх парусах.
Яе аб шчасці мара акрыляла,
А шчасце ўжо было ў яе руках.

У зімовы дзень пад пераліў гармоні
Шумліва ў хату новую ўвайшло.
Ляжыць, як казка, ордэн на далоні,
І пазалота лье сваё цяпло.

Да сэрца ордэн прытуліла блізка,
Сказаць ад шчасця слова не магла
І свой наклон Маскве паслала нізкі
За ўсё, за ўсё, што ёй Масква дала.

Мая ўдзячнасць

З пачуццём глыбокай радасці ўспрыняла я вестку аб прысваенні мне звання Героя Соцыялістычнай Працы. Толькі ў нашай краіне, дзе перамог калгасны лад, магчымы такі гонар і слава земляробам. Ад усёй душы дзякую ўрад і вялікага Сталіна за клопаты аб нас, простых сялянах.

Гэтую высокую ацэнку адношу я за кошт работы ўсяго звяна, якое ў 1947 годзе забяспечыла ўраджай жыта амаль па 181 пуду з гектара.

У маім звяне 10 чалавек. Усе—комсамольцы. Праўленне калгаса замацавала за звяном 12 гектараў жыта, па два—пшаніцы і ячменю, па аднаму—махоркі і ільну і тры гектары бульбы.

У дні перад пасевам звяно збірала попел, курыны памёт, ачышчала насенне. Нашым сталым дарадчым і другам стаў калгасны аграном Сцяпан

Машкавец. Кожны вечар збіраліся мы ў праўленні і слухалі гутаркі агранома.

Снег стаў, і я ўбачыла, што азімыя неабходна падтрымаць. У калгасе не было мінеральных угнаенняў, а тое, што мы сабралі на месцы, прызначалася пад яравыя. Параіліся з праўленнем калгаса і з сакратаром партарганізацыі т. Марчанка. Яны падалі нам добрую думку—для падкормкі азімых скарыстаць фекалі. Перад падкормкай прабаранавалі мы жыта ўздоўж радкоў у адзін след і на кожны гектар вылілі па 20 бочак фекальнай жывкі. Жыта хутка зазелянела, загусцілася і ўзнялося высокай сцяной.

Звяно працавала дружна. Ніхто не пакідаў поле, не выканаўшы дзённага задання.

Якой гордасцю напоўнілася маё сэрца, калі я даведалася, што звяно сабрала амаль па 181 пуду жыта з гектара і

стрымала слова, данае Радзіме, таварышу Сталіну!

Звяно атрымала багатую аплату. Толькі дадаткова калгас нам выдаў 3.768 кілограмаў жыта.

Сёлета за звяном замацавана 10 гектараў жыта, 11 пшаніцы (з іх 3 гектары—азімай), 6—бульбы і адзін—махоркі. У звяно ўвайшлі яшчэ чатыры чалавекі. Азімыя засеялі на добра апрацаванай глебе, у лепшыя агратэхнічныя тэрміны. Для падкормкі азімых кожны комсамалец звяна сабраў не менш трох цэнтнераў попелу і па аднаму цэнтнеру птушынага памёту. Першы раз падкармілі пасевы, як сымшоў снег.

Маё звяно абавязалася сабраць у гэтым годзе па 200 пудоў жыта з гектара. Сёлета мы даб'ем яшчэ большага ўраджаю не толькі на асобных участках, але і на ўсёй плошчы пасеву.

Тамара ШКУРКО.

СЯЎБА ПАЧАЛАСЯ

Яшчэ два гады таму назад вось на гэтых чорных квадратах-клетках балацанай глебы густа кустіліся лозы і ракітнік, а сярод іх дзе-ні-дзе бялелі бярозкі. Суцэльная сцяна хмызняку, здавалася, была непрыступнай. Не верылася, што ў гэтай спрадвечнай багні да Вялікай Айчыннай вайны воляй савецкіх людзей былі адваяваны ўраджайныя палі і сенажаці, што на іх працавалі трактары, расла збажына і травы, лапушылася бульба і гародніна. Балотныя глебы не перняць да сябе няўвагі. Пакінь іх на два-тры гады без гаспадарчага вока — і на іх зноў пачне наступіць балота. У нягоднасць прыдзе асушальная сетка, а там, дзе раслі культурныя расліны, пачне гнаць хмызнік і пустазелле.

— Вось так атрымалася і з нашымі тарфянікамі, — гаворыць Герой Соцыялістычнай Працы Еўдакія Кухарава. — Пры немцах людзям было не да тарфянікаў, і яны зноў забалоціліся, зараслі хмызнякамі.

Звеннявая расказвае, як пасля выгнання нямецка-фашысцкіх акупантаў калгаснікі зноў павялі наступленне на балоты і гектар за гектарам адваёўвалі ў багні ўраджайныя нівы. Сёлета калгас асвоіць каля 300 гектараў балотнай глебы, але наступлення на балоты не спыніць. На самых далёкіх клетках ідзе расцяроб хмызнякоў. Да пачатку масавых палявых работ калгаснікі адваююць яшчэ не адзін дзесятак гектараў палескага чарназёму.

— Балота — гэта хлеб, бульба, гародніна, корм для жывёлы, — гаворыць Кухарава. — Сваім звяном мы асушылі і асвоілі той участак, на якім у мінулым годзе сабралі на 31,9 цэнтнера жыта з гектара. Сёлета ў маім звяне 15 гектараў жыта. Цяпер мы ўжо навучыліся вырошчваць высокі ўраджай на балотце, таму і абавязаліся сабраць з кожнага гектара не менш 35 цэнтнераў. Глебу пад жыта падрыхтавалі значна раней, чым залетаць. У лопар унеслі сумесь суперфасфату і калчаданнага агарку на 4 цэнтнеры на гектар. Жыта сеялі ўжо не ўручную, а радковай сеялкай. Пасля ўкаткі ўчасткаў сабралі з пасеваў да адзінай дзярнінкі. Не збярош — яны раскучыцца. Хай лепш на іх месцы лішні колас вырасце, бо з каласоў складаюцца цэнтнеры. У глыбокую восень у калгас прывезлі каініт. Доўга не чакаючы, рассяялі яго на руці на 6 цэнтнераў на гектар. Усю зіму за пасевамі вялі нагляд, каб на іх не збіралася вада, не ўтваралася лёдовая скарынка. Зімоўка прайшла добра. Толькі ранняя вясной з двух клетак прышлося спускаць снегавую ваду. Адразу-ж, як пасевы ачышчаліся ад снету, мы на мёрзлай глебе пачалі іх падкармліваць. На кожны гектар рассяялі на 4 цэнтнеры фасфарытнай мукі, якую перад гэтым добра расперлі і прасяялі праз сіты. Такім чынам расліны ў нас забяспечаны неабходнай спажывай для хуткага росту. На бульбяным участку з мінеральнаю глебай рассяялі каініт на 6 цэнтнераў на гектар. Зімою вывезлі 250 вазоў гною і торфу.

Думаю, што для двух з паловай гектараў гэтага ўгнаення хопіць. Астатнія два гектары бульбы будзем садзіць на балотце. На мінеральнай глебе звяно пасее яшчэ адзін гектар яравой пшаніцы. Пад пшаніцу мы ўнеслі 7 цэнтнераў каініту і вывезлі сто вазоў гною і торфу. Астатнія культуры пасеем на тарфяніку: чатыры гектары ячменю, пяць — аўса, два з паловай — проса. Мы абавязаліся сабраць высокі ўраджай яравых культур: аўса і ячменю — на 20 цэнтнераў,

Герой Соцыялістычнай Працы Еўдакія Арцёмаўна Кухарава — звеннявая калгаса імя Сталіна, Васілевіцкага раёна.

проса — на 17, бульбы — на 200 цэнтнераў з гектара.

Дзеі за некалькі да выхаду ў поле ў брыгадзе Пятра Акулавіча Захаранкі адбыўся сход. На ім выступіў старшыня калгаса тав. Яшчын:

— Для нашага калгаса даваенныя поспехі — пройдзены этап. За мінулы год валавы збор збожжа перавысіў даваенны на 700 цэнтнераў. Пасеўная плошча ў нас таксама стала большай, чым была да вайны. Такіх поспехаў мы дабіліся таму, што з самага пачатку аднаўлення гаспадаркі правільна арганізавалі сваю працу, на ўсіх работах увялі здзелышчыну. Сёлета мы павінны працаваць так, каб у нас была не адна гераіня, а некалькі.

Старшыня расказвае аб умовах соцыялістычнага спаборніцтва на веснавой сяўбе. Для васьмі брыгад устаноўлен адзін пераходны сцяжок, а для 26 звенняў — тры сцяжкі. Вынікі спаборніцтва будуць падагульняцца кожны тыдзень. Брыгадзе, якая заваёў пераходны сцяжок, адначасова будзе выдавацца прэмія ў 300 рублёў, а звенням — па 200 рублёў.

— Добрыя ўмовы! — чуецца адразу некалькі галасоў. — Пастараемся, каб гэтыя сцяжкі былі ў нашым звяне.

1 красавіка многія брыгады і звенні выехалі ў поле. Сяўба распачалася.

М. ВІШНЕУСКІ.

Калгас імя Сталіна,
Васілевіцкі раён.

М. І. Марцынкевіч—звеннявая калгаса імя Калініна Асвейскага раёна, узнагароджаная ордэнам Леніна.

В. Ц. Азарэнка — звеннявая калгаса «8 сакавіка» Аршанскага раёна, узнагароджаная ордэнам Леніна.

А. М. Галайлёва — калгасніца калгаса «8 сакавіка» Аршанскага раёна, узнагароджаная ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Н. Я. Дзямідава — звеннявая калгаса «Асоавіякім» Асвейскага раёна, узнагароджаная ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Е. І. Майсеня — звеннявая калгаса «17 верасня» Несвіжскага раёна, узнагароджаная ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Я. С. Дзёрнова — звеннявая калгаса «17 верасня» Несвіжскага раёна, узнагароджаная ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

ОРДЭНАНОСЦЫ

Іх хаты стаяць праз вуліцу—акно ў акно. І калі, скажам, Веры Цітаўне спатрэбіцца спытаць што-небудзь у Анастасіі Міхайлаўны, яна адчыняе акно і кліча суседку.

Але яны не толькі блізкія суседкі, а і добрыя прыяцелькі. Асабліва шчырай стала іх дружба пасля такога выпадку. Адноўчы надвечоркам Анастасія Міхайлаўна прышла да суседкі пасядзець. За сталом суседкін сын Віктар чытаў газету. Яго ўважліва слухала маці.

— Пастанову партыі чытае аб уздыме сельскай гаспадаркі! Сядай, паслухай, — ветліва запрасіла суседку Вера Цітаўна.

І калі хлопец закончыў чытаць, загаварыла: — Правільная пастанова. Вельмі правільная. Ведаеш, Настачка, якая ў мяне думка паспела: арганізаваць звяно высокага ўраджаю. Скажам, па ільну. Няўжо мы горш іншых людзей, аб якіх у газетах пішуць. Працаваць-жа нам не прывыкаць. Падбярэм людзей і прыступім да справы. Толькі я хацела-б, каб ты ў мяне першай памочніцай стала. Згодна?

— З табой, Вера, за любую справу вазьмуся,—згадзілася Анастасія Міхайлаўна, — а за лянок асабліва. Памятаеш, як радзіў ён у нас да вайны?

Назаўтра суседкі зайшлі ў канцелярыю калгаса і выклалі свае меркаванні брыгадзіру

Нікалаю Гапанькову. Ёх ініцыятыву падтрымалі. У звязно ўвайшлі таксама Варвара Лазарава, Антаніна Гапанькова, Антаніна Праконка і яшчэ шэсць калгаснікаў.

Суседкі дзейнічалі. Ачышчалі ільносемя, ездзілі па дварах, збіралі попел, курыны памёт.

— Што вам, бабкі, рабіць няма чаго, што па чужых падпечках поўзаеце ды курэй пужаеце? А толку з гэтага, як кот наплакаў,—чуліся часам насмешкі ды кпіны.

— Цыплят па восені лічаць, — адразала Вера Цітаўна. — Тады і пабачым, які толк будзе.

Не зважаючы на кпіны, суседкі дружна рабілі сваю справу. Вечарамі наведвалі агра-тэхнічны гурток.

— Таварыш аграном, вы нам больш падрабязна раскажыце аб тым, як падкармливаць лён, — бывала, дапытвалася Вера Цітаўна.

Участковы аграном Дзянісаў ахвотна знаёміў калгасніц з таямніцамі перадавой агра-тэхнікі.

Аднойчы вясной на калгасным сходзе абмяркоўвалася пісьмо беларускіх хлебарабаў вялікаму Сталіну. Узяла слова і Вера Цітаўна.

— Наша ільнаводчае звязно на сваім участку абавязваецца вырасціць па 6 цэнтнераў ільновалакна з гектара і столькі-ж ільносемя, — упэўнена заявіла яна.

— А замнога не будзе? — заўважыў нехта. — Каб чырванец не прышлося...

— Не прыдзецца, — адказала за прыцельку Анастасія Міхайлаўна.

Участак пад лён адвялі на жытнішчы. Увосень узаралі пад зябліва, а ўвесну, як глеба падсохла, перааралі, пераскарадзілі, сабралі кочкі, буйныя камкі зямлі расціралі рукамі. Участак палілі працэджаным праз сіта курыным памётам. Затым

рассеялі попел па 3 цэнтнеры на гектар. У першых лічбах мая, у дёплы сонечны дзень засеялі лён уручную. Усходы з'явіліся густыя, роўныя. Звязно не спускала вока з пасаваў. Бывала, ледзь болак заззяе, а на полі ўжо звініць, пераліваецца песня.

У час праполкі не пакідалі ў пасавах ніводнай травінкі. І лён рос, на лес глядзячы. Старыя калгаснікі дзівіліся:

— Падумаць, вырас увелькі з чалавека. Не лён, а чарот. Колькі жывем, такога не бачылі. Вось дык бабкі-маляйцы.

Выбіралі ў васковай спеласці і тут-жа расцілалі, каб галоўкі падаспелі. Праз пяць дзён павязалі ў снапы, зvezлі ў гумно і змалцілі. Па 5,65 цэнтнера ільносемя з гектара намалачвалі.

З нецярплівасцю звязно чакала дня, калі лён можна будзе мяць. Праз месяц яго паднялі — і адразу ў ёўню. Мялі і трапалі ўсёй брыгадай.

— Сорак два пуды з гектара! — здымаючы з вагаў вязку срэбнага, шаўкавістага ільновалакна, аб'явіў брыгадзір.

* * *

Калгасны лістаносец не ўвайшоў, а ўляцеў у праўленне. Размахваючы газетай, закрычаў:

— Азарэнку Веру Цітаўну ўзнагародзілі ордэнам Леніна! А Гапанькову Анастасію Міхайлаўну — ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

У гэты-ж дзень у канцылярыі праўлення адбыўся мітынг. І зноў, як некалі на ільнотрапальным пункце, калгаснікі гарача віншавалі ўзнагароджаных ільнаводаў.

Да стала падыйшла нізкарослая, з чорнымі пранікнёнымі вачыма, сярэдніх год жанчына. Гэта была Вера Цітаўна. Хвіліну яна стаяла моўчкі. Відаць, моцна хвалявалася.

— Дзякую... — з момант яна не магла гаварыць. — Дзякую дарагому Сталіну!.. Я не пашкадую сіл, каб апраўдаць гэту вялікую ўзнагароду... Мы вырасім яшчэ большы ўраджай.

Звязно Азарэнкі мяркуе сёлета вырасціць 48-пудовы ўраджай ільновалакна і 36-пудовы ўраджай ільносемя на плошчы ў 7 гектараў. Звязно даўно падрыхтавалася да вясны.

Вялікай павагай і пашанай карыстаюцца ў калгасе майстры высокіх ураджаяў.

С. СВИРЫДАЎ.

Э. В. Барткевіч — звенявая калгаса імя БВО Любаньскага раёна, узнагароджаная ордэнам Леніна, выступае на паседжанні праўлення калгаса. Эмілія Вячэславаўна бярэ абавязацельства вырасціць не менш 30 цэнтнераў жыта і пшаніцы на сваім участку.

Нам Горкі

Ф. РОГАВА

Геніяльны пролетарскі пісьменнік Аляксей Максімавіч Горкі падняўся з глыбін народнага жыцця. Працоўныя нашай краіны з любоўю ўспамінаюць гіганцкую фігуру пісьменніка-воіна, які цяжкае і прыгожае жыццё сваё да апошняга ўздыху аддаў пролетарскай рэвалюцыі. Сваімі творамі Горкі натхняў мільёны працоўных, абуджаў любоў да свабоднай працы і нянавісць да броду, хлусні, фальшы, да ўсяго, што ўласціва капіталістычнаму грамадству.

Сваю веру ў перамогу працоўнага народа над сіламі рэакцыі Горкі чэрпаў у вучэнні Леніна і Сталіна. Сустрэчы і дружба з Леніным і Сталіным дапамагалі Горкаму ствараць свае бяссмертныя творы. «Па сіле свайго ўплыву на рускую літаратуру, — сказаў таварыш Молатаў, — Горкі стаіць за такімі гігантамі, як Пушкін, Гоголь, Талстой, як ленінны прадаўжальнік іх вялікіх традыцый у наш час. Уплыў мастацкага слова Горкага на лёс нашай рэвалюцыі больш непасрэдны і моцны, чым уплыў якога-небудзь іншага нашага пісьменніка».

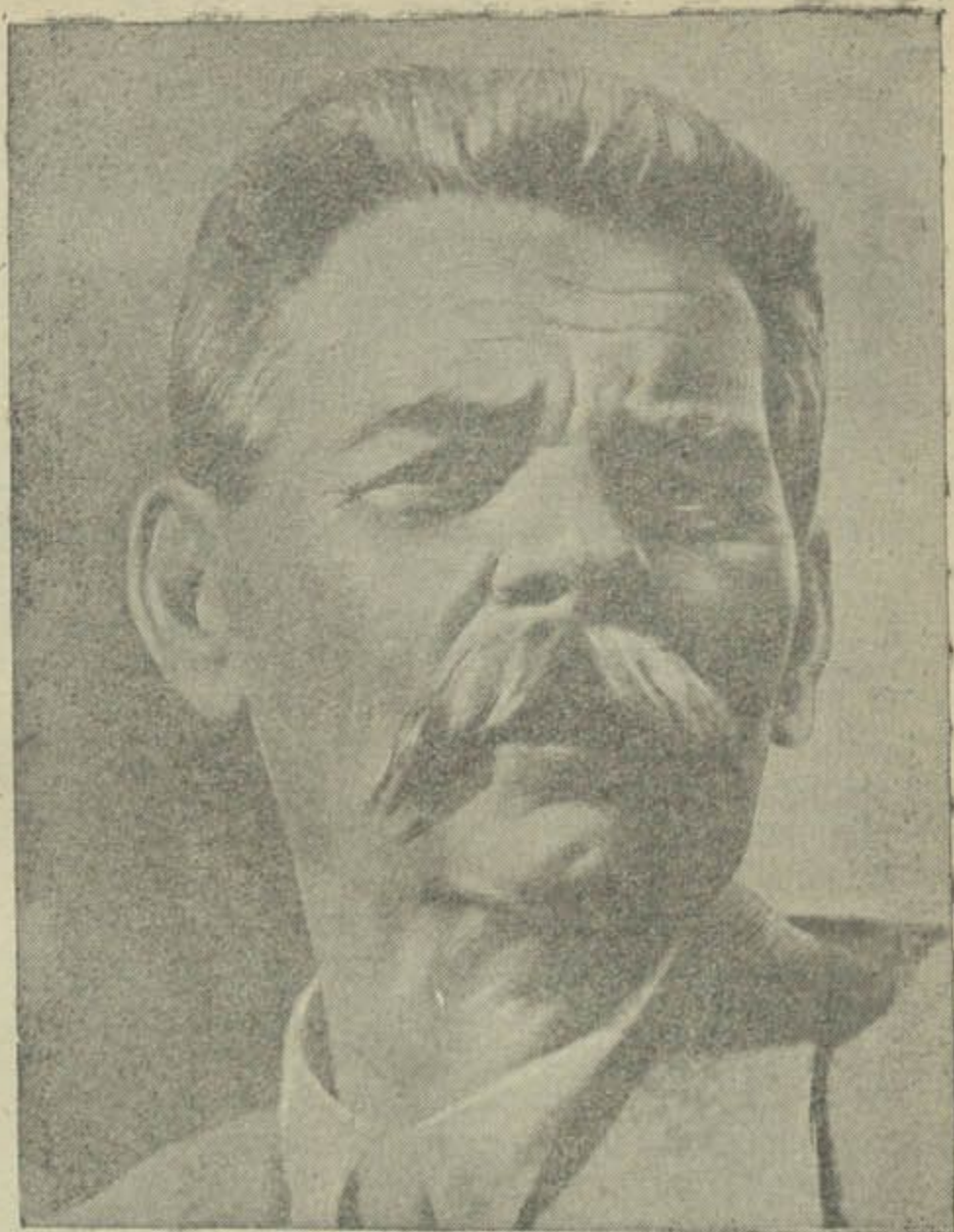
Горкі пачаў сваю творчую дзейнасць у пачатку рабочага руху ў Расіі, калі рэвалюцыйная партыя пролетарыята яшчэ толькі пачынала фармавацца. Чалавек з народа, з самага ранняга дзяцінства паспытаўшы гора, спазнаўшы галечу і нястачы, ён дапытліва прыглядаўся да жыцця, шмат вандраваў па неабсяжнай рускай зямлі; праходзіў праз многалюдныя станіцы, праз стэпавыя гарады і вёскі, працаваў у прыморскіх портах, пранікаючы сваім поглядам ва ўсе пласты грамадства. «Вандраванне маё па Русі, — пісаў ён, — было выклікана не імкненнем да бродзяжніцтва, а жаданнем бачыць, дзе я живу, што за народ вакол мяне».

У эмрочныя гады самаўладства яму было цяжка бачыць багата адароны рускі працоўны народ у галечы, бяспраўі і ўціску. Ён усведамляў сябе неад'емнаю часткай гэтага вялікага народа і не мог не выказаць таго, што набалела. Ужо ў тыя гады вялікі пісьменнік-рэвалюцыянер бачыў несакрушальную сілу, магутную энергію ў нетрах працоўных мас. Эксплуатуемыя масы ўжо не толькі ненавідзелі гаспадароў, але і ўзнімаліся на барацьбу з імі.

У першы год свайго творчасці Горкі напісаў цудоўную казку «Дзяўчына і Смерць». Аб гэтай казцы таварыш Сталін заўважыў: «Гэтая штука мацней чым «Фауст» Гётэ (Баханне перамагае смерць)». Гэтымі словамі як-бы вызначан сэнс дзейнасці Горкага, які змагаўся за вялікую чалавечую праўду.

У гады, калі рабочы клас яшчэ толькі рыхтаваўся да рашучых выступленняў, на ўсю Расію прагучэў заклік Горкага да барацьбы, да рэвалюцыі: «Буря! Хутка грыве буря!» («Песня аб Буравесніку», 1901 г.).

У рамантычных вобразах Буравесніка, Сокала, герояў казак і легенд Горкі адлюстравалі рэвалюцыйнае прабуджэнне рабочага класа Расіі. Ён стварыў вобразы выдатных, смелых, гордых, блаславенных людзей, гатовых да подзвігу ў імя Радзімы. Смелым заклікам да святла і свабоды, бязлітасным выкрыццём змроку і цем-

А. М. Горкі.

ры гучэлі яго апавяданні і казкі, падобныя да песняў. Адначасова вялікі мастак шырока паказаў «мярзотнасці жыцця», што ўродавалі людзей. Ён паказваў рабочых, якія да рэвалюцыі жылі ў жудасных умовах падняволення, сялян, якія гібелі ў галечы і бескультурнасці, жанчын, якія ва ўмовах капіталізма ішлі на шлях прастытуцыі, мужчын, якія не ад добрага жыцця ператвараліся ў бродзяг і зладзеяў, цудоўных дзяцей, якія змалку не ведалі радасці дзяцінства.

Выдатныя рысы горкаўскіх герояў атрымалі масавае развіццё пры савецкім ладзе: ідэянасць, самаадданае служэнне народу, адвага, доблесць, гераізм.

У 1906 годзе вышаў у свет вядомы раман Горкага «Маці». Раману суджана было стаць мастацкім дакументам прапаганды большавіцкай партыі. Ленін выключна высока ацаніў гэты твор. Горкі стварыў прывабны вобраз простае рускай жанчыны, якая разам з сынам сваім Паўлам Власавым, прасякнутая высокай матчынай любоўю, узнімаецца на барацьбу за справу рэвалюцыі. Вобраз маці глыбока адазваўся ў сэрцах мільёнаў людзей і заахвочваў іх на барацьбу. Шлях Нілаўны — гэта шлях, па якім ішоў увесь рабочы клас дарэвалюцыйнай Расіі. Пісьменнік-гуманіст бачыў тую вялікую сілу і прыродны розум, якія былі захаваны ў забітай рабствам жанчыне, ведаў, што яе лёс непарыўна звязаны з лёсам усяго працоўнага народа, што імяна гэта разняволеная сіла адыграе вялікую ролю ў будучым нашай краіны. І калі прадстаўнікі перадавой грамадскай думкі царскай Расіі, прысвячаючы лёсу рускай жанчыны самыя чулыя радкі, у сілу гістарычных асаблівасцей не бачылі сапраўдных шляхоў да яе разняволення, Горкі, адлюстроўваючы ідэі рэвалюцыйнага пролетарыята, убачыў гэты адзіна пра-

вільны шлях. Вось чаму ў першых радах рэволюцыі побач з рабочымі, са сваім сынам Паўлам крочыць «удава рабочага чалавека», жанчына-маці—Нілаўна.

Вобраз Нілаўны раскрывае сабой лепшыя рысы мільёнаў савецкіх жанчын, савецкіх маці. Як-бы працягваючы жыццёвы шлях Нілаўны, праз усю гісторыю барацьбы працоўнага народа праходзяць незабыўныя гераічныя імёны жанчын-патрыётак.

Шмат хваляючых старонак прысвяціў Аляксей Максімавіч светламу вобразу жанчыны-працаўніка, жанчыны-маці.

У творах Горкага ўзнікае зусім новая тема плённай творчай працы, да якой ён аднесіўся з глыбокай пазай. Усе яго творы, прысвечаныя тэме аб працы,—гэта думкі і пачуцці чалавека, які любіць многа і добра працаваць для справы партыі Леніна—Сталіна. Асновай чалавечага жыцця Горкі лічыць працу. Пытанне аб працы—гэта галоўнае пытанне жыцця, навукі, мастацтва, гаварыў ён. І калі жалем і гневам дыхаюць старонкі горкаўскіх кніг аб тым, як людзі ў старой Расіі «прыдушаны цяжкай працы» («Дваццаць шэсць і адна»), то разам з тым Горкі яшчэ ў юнацтве адчуваў незгасальную ў народзе «гераічную паэзію працы» («Мае універсітэты»).

Горкі добра ведаў, што права на свабодную працу чалавек можа зававаць толькі ў сацыялістычным грамадстве.

З хваляючымі словамі звярнуўся Аляксей Максімавіч да рабочых-чыгуначнікаў: «... Вы разумееце, хочацца сказаць нешта такое, каб вы паверылі, што вы—самая вялікая, самая цудоўная з'ява на зямлі і наогул калі-небудзь быўшая ў гэтым свеце».

Горкі паказаў разлажэнне, унутранае спусташэнне

тых, хто стаў ворагам працы. У яркіх вобразах пісьменнік малюе распад чалавечай душы («Гаспадар», «Ворагі», «Васа Жэлезнава», «Жыццё Кліма Самгіна»).

Уся творчасць Горкага была накіравана на тое, каб выпрастаць чалавека, прыгнечанага, забітага, шэрага. Горкі пісаў: «Усё ў чалавеку—усё для чалавека. Чалавек! Гэта—цудоўна! Гэта гучыць горда!»—славуе горкаўскае сцверджанне. У нашы дні не было большай радасці для пісьменніка, чым наглядаць рост і развіццё новага савецкага чалавека, радавацца за тое, што кара збылася.

Нязгаснай была паянавісь Горкага да здраднікаў радзімы. Змагаўся за чалавечае шчасце, ён бязлітасна кляў і выкрываў ворагаў чалавечтва.

Магутны засцерагаючы голас Горкага раздаваўся за ўвесь свет; ён бязлітасна кляў і выкрываў фашызм. «Фашызм,—пісаў Горкі,—на сутнасці яго, з'яўляецца арганізацыяй адбору найбольш агідных мяззотнікаў і падлюг, для заняволання ўсіх астатніх людзей... Тэрміны «падлюгі» і «мяззотнікі» я скарыстоўваю толькі таму, што не знаходжу больш моцных».

Горкаму належалі словы, якія ў гады Вялікай Айчыннай вайны сталі лозунгам для пабеданоснай Савецкай Арміі: «Калі вораг не здаецца—яго знішчаюць!»

Горкі тораха любіў сваю радзіму і народ, з якога ён вышаў і які вылучыў яго з самых нетраў сваіх. Горкі гаварыў аб сваёй радасці жыць у краіне, «асветленай геніем Вадзіміра Ільіча Леніна, у краіне, дзе нястомна і цудоўна працуе жалезная воля Іосіфа Сталіна».

Аляксея Максімавіча паміраў з намі, але засталася яго выдатная літаратурная спадчына, яго мастацкія творы, у якіх адлюстраваны жыццё і мары нашага народа.

Дзяўчына і Смерць

М. ГОРКІ

Мал. П. Астроўскага

Праязджаў праз вёску цар з вайны.
Едзе — чорнай злосцю сэрца точыць.
Чуе — за кустамі бузіны
Дзеўчына рагоча.

Бровы рыжыя ўладар нахмурыў,
Грозна пнуўшы шпонамі каня,
Наляцеў на дзеўчыну, як бура,
У кустах, дзе дрэмле цішыня.

* Друкуецца няпоўнасю.

— «Ты чаго,—крычыць ён злосна, груба,
Ты чаго, дзяўчына, шчэрыш зубы?
Я прайграў у бойцы перамогу,
Уся мая дружина перабіта,
Запалонена палова світы,
Я дадому еду за падмогай,
Я—твой цар, пакрыўджаны няўдачай,—
Як мне недарэчны смех твой бачыць?»

Кэфтатку направиўшы... супрочь
Адказала дзеўчына цару:

— «Адыходзь, — я з любым гавару!
Бацюхна, ты лепей адыходзь».

Як кахаш, дык не да цароў, —
Няма часу гутарыць з царамі!
Інады хутчэй гарыць любоў,
Чымсьці свечка ў цёплым божым храме.
Цар затросся ўвесь ад дзікай злосці,
Загадаў сваёй пакорнай свіце:

— «У турму дзяўчыну, ягамосці,
Або, лепш, — адразу задушцы!»

Паслухмяна вызверыўшы хары,
Кінуліся к дзеўчыне, як чэрці,
Канюхі цара, паны-пачвары, —
Аддалі дзяўчыну ў рукі Смерці.

II

Смерць злым дэманам заўсёды верна,
Ды ў той дзень настрой ёй чымсь панеслі, —
Бо вясной жыцця ў кахання зерні
Набрынаюць нават ў ёй, бабулі.
Нудна век вазіцца з тухлым целам.
Нішчыць ў ім хваробы і гнілізну:
Нудна час смяротным мігам мерыць —
Хочацца нажыць не так карысна.
Усе перад няўхільнай з ёй сустрачай
Адчуваюць толькі страх пануры, —
Надакучыў жах ёй чалавечы,
Надакучыў смутак і хаўтуры.
І занятая няўдзячнай справай
На зямлі ў хваробе, і у брудзе,
Робіць ўсё яна умела, спраўна, —
Смерць-жа непатрэбнай лічуць людзі.
Ну вядома, крыўдна смерці гэта,
Дакучаюць злосна людзі нашы,
Дык, у злабе, жывае Смерць са свету
І не тых, каго патрэбна, часам.

Сатану ёй, можа, пакахаць-бы,
Пеклам-бы надыхацца уволу.
Ад любоўнай мукі зарыдаць-бы
Разам з кучаравым Сатаною.

III

Смерці дзеўчына глядзіць у вочы
І удару грознага чакае.
Смерць, нібы шкадуючы, мырмоча:
— «Бачыш ты, якая малая!
Што ты нагрэбіла там цару?
Я цябе за гэта замару!»
— «Не сярдуй, — гаворыць ёй дзяўчына, —
Ну чаго злавацца без прычыны!
У першы раз яшчэ мяне мой мілы
Цалаваў пад голлем бузіны, —
Пра цара тымчасам я забыла, —
Як на грэх тут цар бяжыць з вайны.
Я і гавару яму, цару,
Бацюхна, ідзі, — са мной каханы!
Добра так, як быццам, гавару,
А вось бачыш, вышла як пагана!
Што-ж?! Ніяк ад Смерці не схавацца.
Дакахаць-жа нельга у труне —
Смертхна! Зрабі паслугу мне —
Дай ты мне яшчэ пацалавацца!»
Дзіўна слухаць Смерці словы тыя, —
Так яе ніхто прасіць не будзе!
Думае: «Як пражыву тады я,
Калі кінуць цалавацца людзі?»

Косці сонцам грэючы вясняным,
Кажэ Смерць, прывабіўшы змяю:
— «Ну, ідзі, цалуйся 'шчэ з каханым, —
Ноч — твая, а досвіткам — заб'ю».
І на камень села і чакае!
А змяя касу ёй джалам ліжа.
Дзеўчына ад шчасця аж рыдае,
Смерць бурчыць: «Ідзі, хутчэй, ідзі-жа!»

V

Смерць праснулася пад поўдзень, позна.
Бачыць, — 'шчэ дзяўчына не прышла!
«От распуста!» — Смерць мармоча грозна, —
«Мусіць, ноч кароткая была».
Рве яна сланечнік за плятнём,
Нюхае; любуецца, як сонца
Залаціць жывым сваім агнём
Ліст асіны ў жоўтыя чырвоны.
І на сонца гледзячы, запела
Ціха і гугнява, як умела:
— «Як бязлітаснай рукой
Людзі бліжняга заб'юць,
Дык хаваюць і няюць:
Са святымі супакой!»

Вось не кемлю я таго —
Дэспат б'е людзей без жалю,
А падох ён — і яго
З той-жа песняй пахавалі!
Часны ці круцель намёр —
З адналькаваю тугой

Распявае сумна хор:

«Са святымі супакой!»

Дурня, была або хама

Я заб'ю маёй рукой,

Ды для ўсіх пяюць таксама:

«Са святымі супакой!»

VI

Песню праспявала і злавца

Пачала на дзеўчыну упарта.

Прамінупі суткі, а вяртацца

Усё не хоча. Смерці—не да жартаў.

Злуючыся з кожным мігам болей,

Смерць абула лапці і анучы,

І, ледзь месік выплыў па-над полем,

Грознай хмарай рушыла паўзучай.

Шмат ішла. Зірнула: на паляне,

Пад лясчынай, на траве шаўковай,

Дзеўчына сядзіць ў праменным ззянні

Шчаснаю багіняю вясновай.

Як зямля парой вясновай раннай,

Яе грудзі голыя—на сорах,

На атласнай скуры яе ланнай

Бачна ярка пацалункаў зоры.

Два саскі, як зоры, на грудзях,

І глядзяць, як зоры, ціха вочы

Угару на светлы млечны шлях,

На сцяжынку сінякудрай почы.

Пад блакітнымі вачамі цені,

Быццам рана—чырванюць губы.

Ёй паклаўшы галаву ў калені,

Як алень стамлёны, дрэмле любы.

Смерць глядзіць, і жар пякучы гневу

Ціха гасне ў чэрапе пустым.

— «Ты чаго-ж, як быццам тая Ева,

Захавалася ад бога за кусты?»

Быццам небам—светлазорным целам

Засланіўшы хлопца ад яе,

Смерці дзеўчына сказала смела:

— «Пачакай-жа і не лай мяне!

Не шумі, хай адначне мой мілы,

Востраю касою не звіні!

Я пайду з табою да магілы,

А яго ты толькі не крані!

Не прышла я ў тэрмін, вінавата.

Думала,—што жыць мне небагата,

Хай яшчэ хлапчыну абніму:

Надта хорава са мной яму!

Ды і ён — харошы! Бачыш вось

Ён якія мне пакінуў знакі.

На грудзях, на шчоках лпы скрозь
Зацвілі, як вогненныя макі!»

Смерць з усмешкай ціхаю сказала:

— «Мо' цябе так сонца палавала?

Але-ж больш не можна мне чакаць,—

Тысячы я мушу забіваць!

Чэсна часу я заўжды служу.

Я—старая ўжо, а многа—спраў.

Кожнаю хвілінай даражу,

Дык, халзем, дзяўчына, час настаў!»

Дзеўчына — сваё:

— «Прытуліць мілы,

Неба і зямлі як не было,

Поўніцца душа цудоўнай сілай,

Успыхне ў ёй цудоўнае святло.

Лёс тады не ўласны над табой,

Непатрэбна і людзей спагада!

Як дзіцё—сабою радасць рада,

І любоў любуецца сабой!»

Смерць маўчыць задумліва і строга,

Бачыць—пець яна не перастане!

Лепш няма—за сонца ў свеце бога,

За агонь—ярчай агню кахання!

VII

Смерць маўчыць, але дзяўчыны словы

Зайздрасці агнём ёй косці плаваць,

Кінуць ў холад, пасле—ў жар нанова.

Што-жа сэрца смерці свету явіць?

Смерць—жапчына, хоць не маці, ёй

Цяжка з сэрцам справіцца парой;

У п'яным сэрцы Смерці ёсць сляды

Гнева, спачування і нуды.

Тым, каго яна любіць захоча,

Хто ў душу уджгнуты злой нудой,

Як яна любоўна шэпча ўночы

Аб вялікай радасці спакою!

Кажа Смерць: «Хай свет на верыць цуду!

Свой дазвол даю табе—жыві!

Толькі я з табою побач буду,

Вечна буду я каля любві!»

З тых часоў Любоў і Смерць, як сёстры,

Знітаваны дружбаю заўсёдняй,

За Любоўю Смерць з касою вострай

Следам цягнецца, як быццам зводня.

І усюды дбайная старая —

На вяселлі, ля пліты магільнай,

Заўжды радасці Любві стварае,

Ладзіць шчасце для Жыцця няўхільна.

Пераклад М. Машары і А. Зарыцкага.

ДАСТОЙНА СУСТРЭНЕМ ПЕРШАЕ МАЯ!

Стаханавікі-станочніцы дрэваапрацоўчага цэха Мінскага аўтазавода Ольга Бугаева (злева) і Елена Герасімовіч (справа), уключыўшыся ў перамайскае сацыялістычнае спаборніцтва, штодзённа выконваюць нормы на 130 проц.

Ф. В. Кулік.

Слесары-стаханавікі цэха шасі Аўтазавода М. М. Шырабілава і М. С. Лашкарова выконваюць план на 200 проц.

З. Ф. Леташова — стаханавіца Лідскага завода сельгас-машын № 1 выконвае норму на 200—250 проц.

ЗА ПЯРШЫНСТВА Ў СПАБОРНІЦТВЕ

З велізарным вытворчым уздымам працуе ў гэтыя дні калектыў нашай фабрыкі. За дастойную сустрэчу першамайскага свята спаборнічаюць усе брыгады, аддзяленні, цэхі. Да 1 мая мы абавязаліся завяршыць поўгадавую праграму і даць дзяржаве дадатковыя назапашванні. Кожны рабочы ясна ўяўляе сабе ўсю цяжкасць выканання прынятых абавязанняў. Але гэта яшчэ больш умацоўвае ўпэўненасць у нашых сілах. Мы стараемся ўзяць ад вытворчасці ўсё магчымае, істотна павысіць прадукцыйнасць сваёй працы.

Я працую машыністкай на ўчастку шырберных машын, якія вырабляюць унутраную частку запалкавай каробкі. Гэтай спецыяльнасці я навучылася яшчэ ў даваенныя гады. У нас абавязкі ўваходзяць пераважнае закладанне ў машыну дэталей каробкі і нагляданне за яе чоткай і рытмічнай работай.

Доўгі час на фабрыцы лічылі, што мы бярэм ад шырбернай машыны ўсё магчымае. Такая думка была памылковай. Я задумалася над тым, якім чынам можна падняць прадукцыйнасць працы. Мне ўдалося выявіць у сваёй рабоце многа лішніх рухаў. Я таксама ўстанавіла прычыну найбольш істотных «капрызаў» машыны і дабілася іх ліквідацыі. Калі раней з-за абрыву папяронай ленты ўзнікалі частыя перабоі ў рабоце, то зараз, дзякуючы пераважнай ачыстцы машыны ад засыхаючага клею, удалося пазбегнуць гэтага.

Месяц назад я прапанавала суседняй па рабоце машыністцы—Лідзе Аўсёвіч—перайсці на абслугоўванне трох аўтаматаў. Яна ахвотна згадзілася са мною. 8 сакавіка мы ўзяліся ўдвая абслугоўваць дадаткова яшчэ адну шырберную машыну. Спачатку нам здалося, што мы не справімся з узрослым аб'ёмам работы, але так было толькі ў першыя дні.

Паступова мы набылі неабходныя звычкі ў рабоце і сталі свабодна спраўляцца з выкананнем зменных заданняў. Услед за намі перайшлі на абслугоўванне трох машын работніцы першых двух аўтаматаў. Выказалі жаданне прыступіць да работы на трох шырберных машынах і другія машыністкі.

Наша пачынанне прынесла вялікую карысць фабрыцы. У цэху ўстанаўляецца дадатковае абсталяванне. Для абслугоўвання яго вызваліцца многа кваліфікаваных работніц. Акрамя таго, за лік скарачэння колькасці рабочых, занятых на вырабленні каробак, знізіцца сабекошт прадукцыі, можна будзе павялічыць звышпланавы прыбытак фабрыкі. Усё гэта дапаможа нашаму калектыву паспяхова выканаць узятыя на сябе абавязальствы.

Вялікую ўвагу ў перамайскім сацыялістычным спаборніцтве мы ўдзяляем барацьбе за палепшэнне якасці прадукцыі. У большасці выпадкаў брак у нашай рабоце атрымліваецца з-за дрэннай ачысткі донцаў і шырберу, які ідзе на бакавыя сценкі караба. Каб знізіць да мінімума брак, мы ўстанавілі над усім канвеерам грамадскі кантроль. Удоўж лініі шырберных машын рухаецца лентка, якая збірае з усіх машын ужо гатовыя каробкі. Дзякуючы гэтаму, кожная работніца мае магчымасць сачыць за якасцю прадукцыі сваёй суседкі і пры неабходнасці рабіць ёй заўвагі. Такі ўзаемны кантроль даў добрыя вынікі. Якасць прадукцыі ў апошні час значна палепшылася.

У сакавіку калектыў нашай фабрыкі на 13 дзён раней тэрміну выканаў месячную праграму. Зараз мы імкнемся павялічыць вытворчасць запалак да 1500 скрынак у суткі.

Ф. КУЛІК.

Запалкавая фабрыка, Барысаў.

Н. Копач—лепшая стаханавіца 1-га механічнага цэха завода імя Чкалава. У сакавіку штодня выконвала норму на 250 проц. У красавіку абавязалася выконваць норму на 300 проц. Фота В. Ігнацьева, Л. Эйдзіна, І. Шышко.

50 ГОД ПЕРШАГА З'ЕЗДА РСДРП

50 год таму назад, 1 — 3 (13 — 15) сакавіка 1898 года ў горадзе Мінску адбыўся I з'езд РСДРП. Значэнне гэтага з'езда заключаецца ў тым, што ён абвясціў стварэнне Расійскай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі.

Аднак гісторыя нашай партыі пачалася задоўга да I з'езда РСДРП. Як указвае таварыш Сталін, «Усеаюзная Комуністычная партыя (большэвікоў) прайшла доўгі і слаўны шлях ад першых маленькіх марксісцкіх гурткоў і груп, якія паявіліся ў Расіі ў 80-х гадах мінулага стагоддзя, да вялікай партыі большэвікоў, якая кіруе цяпер першай у свеце соцыялістычнай дзяржавай рабочых і сялян» («Гісторыя ВКП(б). Кароткі курс», стар. 3).

Вядома, што першыя марксісцкія гурткі прарабілі ў Расіі вялікую работу ў справе распаўсюджвання ідэй марксізма і праграмных палажэнняў соцыял-дэмакратыі. Але гэтыя гурткі і групы не былі практычна звязаны з масавым рабочым рухам, не кіравалі ім. Руская соцыял-дэмакратыя, як указвае В. І. Ленін, існавала ў гэты перыяд без рабочага руху, перажываючы, як палітычная партыя, працэс утробнага развіцця. А з'яднаньне соцыялізм і рабочы рух магла толькі рэвалюцыйная соцыял-дэмакратычная партыя пролетарыята. Толькі такая партыя магла прывесці рабочых і ўсіх працоўных краіны да перамогі над царызмам, капіталізмам, да соцыялістычнай рэвалюцыі. І за стварэнне баявой, рэвалюцыйнай партыі, партыі новага тыпу павялі барацьбу вялікія правадары — Ленін і Сталін.

Ленін і Сталін рыхтавалі такую партыю нястомна і настойліва, апіраючыся на гранітную базу марксізма, ведучы неспрымальную барацьбу супроць народнікаў, легальных марксістаў, «эканамістаў», меншавікоў, эсэраў, анархістаў, ліквідатараў, буржуазных нацыяналістаў і іншых ворагаў марксізма.

Вясной і летам 1894 года В. І. Ленін напісаў работу «Што такое «прыяцелі народа» і як яны ваяуюць супроць соцыял-дэмакратаў», у якой ён да канца выкрываў сапраўдны твар ліберальных народнікаў, як фальшывых «прыяцеляў народа», якія на справе ішлі супроць народа. У гэтай кнізе В. І. Ленін наметіў асноўныя задачы марксістаў па стварэнню партыі, высунаў ідэю рэвалюцыйнага саюза рабочых і сялян.

У 1895 годзе Ленін аб'яднаў у Пецярбургу ўсе марксісцкія рабочыя гурткі (іх было каля 20) у «Саюз барацьбы за вызваленне рабочага класа», які стаў кіраваць масавай стачкай барацьбой рабочых, выпускаць для іх лістоўкі і пракламацыі. У гэтых лістоўках, большасць якіх напісаў Ленін, растлумачвалася, чаму так цяжка становіцца рабочым і што яны павінны зрабіць для свайго вызвалення. Гэтым самым «Саюз барацьбы» перайшоў ад прапаганды марксізма сярод невялікай колькасці перадавых рабочых да ўсеагульнай палітычнай агітацыі сярод шырокіх мас рабочага класа. Гэтым самым «Саюз барацьбы» аб'яднаў рабочы рух з соцыялізмам. Ленінскі «Саюз барацьбы за вызваленне рабочага класа» з'явіўся, такім чынам, пачаткам рэвалюцыйнай марксісцкай партыі, якая апіралася на рабочы рух, зародкам большэвіцкай партыі, партыі новага тыпу.

У тым-ж гады вёў барацьбу за стварэнне партыі новага тыпу таварыш Сталін у Закаўказзі. Тыфліская со-

цыял-дэмакратычная арганізацыя, якую ўзначальваў І. В. Сталін, пераходзіць ад прапаганды да масавай агітацыі сярод рабочых, кіруе рабочымі забастоўкамі і вядзе палітычную барацьбу супроць самадзяржаўя. Як і Ленін, таварыш Сталін вучыў, што толькі рэвалюцыйная партыя новага тыпу зможа прынесці вызваленне працоўным нашай краіны, прывесці іх да соцыялістычнай рэвалюцыі.

Дзейнасць «Саюза барацьбы» не абмежавалася толькі Пецярбургам. Каб дасягнуць сваіх вялікіх мэт, неабходна было згуртаваць усіх свядомых рабочых у адзіную Расійскую соцыял-дэмакратычную партыю. Ленінскі «Саюз барацьбы» паставіў задачу стварэння ўсе-расійскай арганізацыі. З гэтай мэтай Ленін паладзіў сувязі з соцыял-дэмакратычнымі арганізацыямі Масквы, Вільні, Кіева, Ніжняга-Ноўгарада, Самары, Саратава, Мінска, Екацярынаслава, Тавры і іншых гарадоў. Падрыхтоўвалася выданне газеты. Аднак, у ноч на 9 снежня 1895 года жандары царскага ўрада разграмілі «Саюз барацьбы», арыштаваўшы яго арганізатара і правадары — В. І. Леніна.

З турмы В. І. Ленін працягваў кіраваць работай «Саюза барацьбы». Ён пасылаў пісьмы, лістоўкі, напісаў «Праект і тлумачэнне праграмы соцыял-дэмакратычнай партыі». У сшыцы В. І. Ленін напісаў сваю гістарычную работу «Задачы рускіх соцыял-дэмакратаў», якая з'явілася заклікам да стварэння ў Расіі адзінай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі. Аднак выданне гэтых работ Леніна к I з'езду спазнілася.

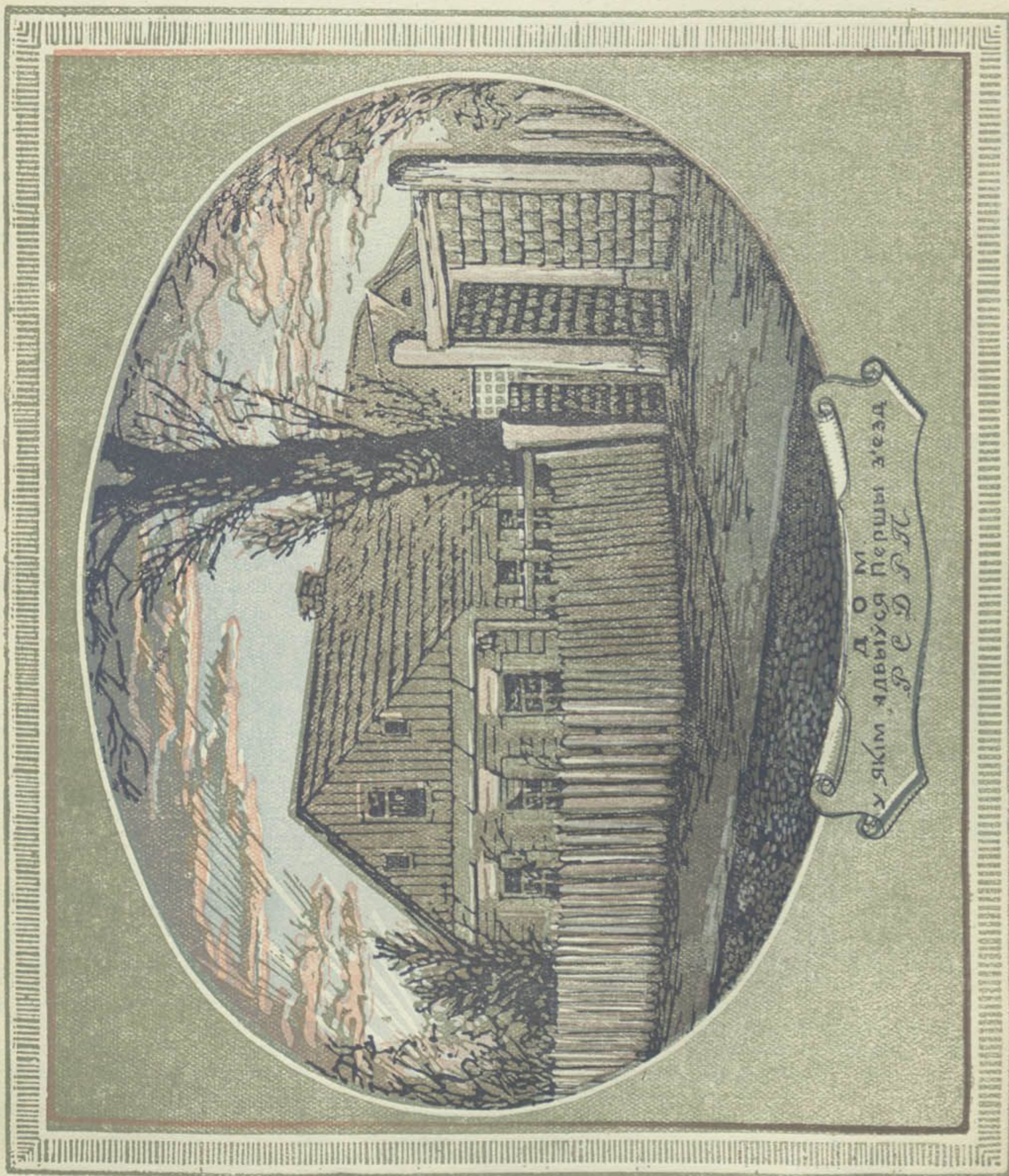
Аб'яднанне соцыял-дэмакратычных арганізацый у адзіную партыю не магло адбыцца без склікання з'езда. Першы з'езд РСДРП адкрыўся 1 (13) сакавіка 1898 г. у горадзе Мінску, у невялікім доміку па Савецкай (былой Захар'еўскай) вуліцы № 135. Скліканне з'езда было падрыхтавана кіеўскім «Саюзам барацьбы».

На I з'ездзе РСДРП прысутнічала 9 дэлегатаў: чатыры прадстаўнікі «Саюзаў барацьбы» — Пецярбургскага, Маскоўскага, Кіеўскага, Екацярынаслаўскага, прадстаўнікі групы «Рабочай газеты» і Усеагульнага яўрэйскага соцыял-дэмакратычнага саюза — Бунда. Асноўным пытаннем з'езда з'яўлялася пытанне аб стварэнні партыі. З'езд вырашыў зліць мясцовыя «Саюзы барацьбы» і Бунд у адзіную соцыял-дэмакратычную арганізацыю і назваць гэту арганізацыю Расійскай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыяй.

З'езд выбраў Цэнтральны Камітэт, прызнаў «Рабочую газету» цэнтральным органам партыі. У «Маніфесте» I з'езда РСДРП гаварылася, што партыя ставіць сабе задачу аб'яднаць усе мясцовыя арганізацыі, гурткі ў адзіную Расійскую Соцыял-Дэмакратычную Рабочую Партыю. «Маніфест» адзначаў, што заваяванне палітычнай свабоды з'яўляецца першым крокам да ажыццяўлення гістарычнай місіі пролетарыята.

Аднак «Маніфест» I з'езда РСДРП абыйшоў галоўнейшыя пытанні: аб заваяванні пролетарыятам палітычнай улады, аб саюзніках пролетарыята ў яго барацьбе супроць царызма і буржуазіі, аб гегемоніі пролетарыята ў рэвалюцыі.

Арганізацыйныя рашэнні з'езда насілі расплыўчаты характар, прадстаўлялі вельмі шырокую аўтаномію мясцовым партыйным арганізацыям, не забяспечвалі баявога пролетарскага характару партыі.

З гравюры мастака А. Тычыны.

пар
ве
пар
асо
бы
І
арг
віу
вол
і ст
пам
пам
і гр
у 1
тыч
тут,
Узн
ніза
коу

пя
ш
бь
са
ш
шн
ск
це
ну
І
гау
заг
ура
віс
Е
псь
цяг
нах
як
Х
эса
га,
сця
ліс
літа
М
сов
у
нас
ста
цау
Як
сво

I з'езд РСДРП не выпрацаваў праграмы і статута партыі, адзінай лініі ў рабоце мясцовых арганізацый, не стварыў адзінага кіруючага цэнтру. Выбраны ЦК партыі адразу-ж пасля з'езда быў арыштаваны. Паміж асобнымі марксісцкімі гурткамі і групамі ў Расіі не было амаль ніякай сувязі.

Каб аб'яднаць і звязаць паміж сабою разрозненыя арганізацыі ў адну партыю, Ленін высунуў і ажыццявіў план стварэння першай агульнарускай газеты рэволюцыйных марксістаў—«Іскры». Ленінская «Іскра» і сталінская «Брэдзла» вялі рашучую барацьбу з «экапамістамі» за партыю новага тыпу. «Іскра» звязала паміж сабой разрозненыя соцыял-дэмакратычныя гурткі і групы і падрыхтавала II з'езд партыі. На II з'ездзе ў 1903 годзе стварылася Расійская соцыял-дэмакратычная рабочая партыя, былі прыняты праграма і статут, створаны цэнтральныя кіруючыя органы партыі. Узнікшыя на з'ездзе сур'ёзныя рознагалосці па арганізацыйных пытаннях падзялілі партыю на большэвікоў і меншэвікоў.

З моманту II з'езда РСДРП большэвікі пад кіраўніцтвам Леніна і Сталіна прарабілі слаўны пераможны шлях. На Пражскай канферэнцыі РСДРП 1912 года большэвікі выгналі з партыі меншэвікоў, назаўсёды пакончылі з фармальным аб'яднаннем з імі і канчаткова аформіліся ў самастойную большэвіцкую партыю, партыю новага тыпу, партыю марксізма-ленінізма. Ленін і Сталін распрацавалі і падрыхтавалі большэвіцкую партыю ідэалагічна, арганізацыйна, палітычна і тэарэтычна для перамогі Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне.

Кіруемая мудрымі правадырамі—Леніным і Сталіным—большэвіцкая партыя вырасла ў магутную шасцімільённую армію. Яна прывяла працоўных нашай краіны да перамогі соцыялізма. Пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна партыя большэвікоў вядзе цяпер савецкі народ да камунізма.

Б. УШАКОВА.

ЧЫРВОНЫ СЦЯГ

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР ад 4 сакавіка ўзнагароджаны Ганаровымі Граматамі Вярхоўнага Савета БССР Фарафонава Наталля Георгіеўна і яе дачка Ніна Нікалаеўна за захаванне Чырвонага Сцяга Беларускай ССР у перыяд акупацыі немцамі г. Арцёмаўска.

Ніжэй мы друкуем расказ Наталлі Георгіеўны аб тым, як яны захавалі Сцяг БССР.

Да вайны сям'я наша жыла ў Днепрапятроўску, а пазней у Арцёмаўску. Жылі мы шчасліва. Муж працаваў і сама я каля 15 год была настаўніцай і выхавальніцай у дзіцячым садзе.

Надышла вайна і разбурыла сямейнае шчасце. Муж быў мараком-связістам і ў першыя-ж дні накіраваўся на фронт. Тады ён сказаў нам з дачкою: «Пра мяне не клапаціцеся. Я буду чэсна змагацца за Радзіму і вярнуся да вас героем або загіну героем».

І бацька стрымаў сваё слова. Ён чэсна змагаўся за Радзіму, абараняючы Севастопаль, і загінуў смерцю храбрых. Гэта страта глыбока ўразіла нас і выклікала яшчэ большую нянавісць да нямецкіх захопнікаў.

Вайна захапіла і Арцёмаўск. Як прагныя псы, накінуліся немцы на наш цудоўны горад, цягнулі і рабавалі ўсё, што трапляла пад руку, нахабна займалі нашы кватэры і гаспадарылі, як хацелі.

Хутка нашу кватэру занялі танкісты-эсэаўцы. Адночы, пасля падзелу нарабаванага, унцерафіцэр прынёс шаўковы чырвоны сцяг з гербам Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі і з надпісам залатымі літарамі.

Маленькая Ніна цвёрда задумала вырваць савецкі сцяг з брудных рук разбойнікаў.

У хуткім часе воінскую часць, што стаяла ў нас, тэрмінова патрабавалі на фронт. Скарыстаўшы з мітусні збораў, Ніна выкрала ў немцаў Беларускае сцяг і схавала ў гурбу снегу. Як толькі немцы паехалі, Ніна прынесла мне свой каштоўны здабытак.

Сцяг, які выратавала сям'я Фарафонавых.

Зачыніўшыся ў кватэры, мы беражліва ўклалі сцяг у спецоўку мужа і схавалі ў спінку канапы, на якой пасля спалі нямецкія жандары.

Цяжка перадаць, колькі тады перажылі мы трывожных дзён і бяссонных начэй. Кожную хвіліну баяліся, што немцы выявцяць сцяг і нас пазабіваюць.

Увесну 1943 г. пачаліся ў горадзе пагалоўныя вобыскі. З вялікай рызыкай мы выцягнулі сцяг з канапы, захавалі яго ў адрэзак жалезнай трубы і закапалі на гародзе. Там праляжаў ён да прыходу часцей Савецкай Арміі.

З вызваленнем Арцёмаўска мы сцяг перадалі горсавету, які пазней пераслаў яго ў Мінск, дзе ён захоўваецца зараз у Музеі Вялікай Айчыннай вайны.

Н. Г. ФАРАФОНАВА.

К 8-му сакавіка ў Мінску адкрылася выстаўка работ жанчын-мастакоў. На здымку: Карціна Раісы Кудрэвіч— «Зварот з поля».

Фота І. Шышко.

Актыўная сіла на вёсцы

Парадзішчанскі райком партыі праводзіць сярод жанчын вялікую работу. У раёне створана 19 дэлегацкіх сходаў, якія яднаюць 535 дэлегатак. Сходы дэлегатак праводзяцца ў кожным сельсавеце рэгулярна два разы ў месяц. Дэлегаткі заслухалі рад дакладаў аб ролі жанчыны ў сацыялістычным будаўніцтве, аб партыі Леніна — Сталіна, аб перавагах калгаснага ладу перад аднаасобнай сялянскай гаспадаркай, некалькі лекцый урачоў аб інфекцыйных хваробах і барацьбе з імі. Ставіліся пытанні аб выкананні гаспадарчых і палітычных задач.

У сельсоветах, вёсках, калгасах сіламі дэлегатак былі праведзены гутаркі аб тым, як павысіць ураджайнасць. Дэлегаткі-калгасніцы дзяліліся вопытам сваёй работы. Сялянкі ўважліва слухалі іх, а потым і самі расказвалі, як яны праводзяць сяўбу, як павышаюць ураджайнасць.

Звеннявыя соўгаса «Вольна-Чэрніхова» Тамара Салей і Ніна Жывень былі выбраны дэлегаткамі ад работніц соўгаса. Дзяўчаты паказалі на справе, як трэба працаваць. У мінулым годзе Тамара Салей сабрала на 18 цэнтнераў жыта на плошчы ў 16 гектараў, а Ніна Жывень — на 18,3 цэнтнера з плошчы ў 21 гектар. Абедзве яны ўступілі ў камсамол. Ра-

ботніца звяна, актывістка дэлегацкага сходу Юлія Дрозд атрымала на 18,3 цэнтнера пшаніцы на плошчы ў 8,5 гектара і на 18,2 цэнтнера жыта на плошчы ў 12 гектараў.

Паказваючы ўзоры стаханаўскай працы ў вырошчванні высокіх ураджаў, дэлегаткі вядуць і вялікую грамадскую работу. Старшыня дэлегацкага сходу Гапонава арганізавала вакол сябе ўсіх жанчын-актывістак. У соўгасе 280 жанчын. У гарачыя дні палявых работ многія хатнія гаспадыні не мелі магчымасці дапамагчы соўгасу ў сяўбе і ўборцы. Гапонава прапанавала стварыць яслі для дзяцей рабочых соўгаса. Яе гораца падтрымалі ўсе жанчыны. Дэлегаткі праявілі выключную ўпартасць. Яны хадайнічалі перад дырэкцыяй соўгаса, былі ў райвыканкоме, у Баранавіцкім аблвыканкоме і дабіліся свайго. Кляпатлівымі рукамі дэлегатак усе накой ясляў былі добра абсталяваны. У першы дзень яслі прынялі 47 дзяцей. Каля сарака хатніх гаспадынь выйшлі на работу. Дзеці праводзяць дні ва ўтульных пакоях, пад наглядом вопытных выхавальніц.

Шмат напрацавалі дэлегаткі і над арганізацыяй харавога і драматычнага гурткоў, якімі пастаўлена ўжо многа канцэртаў і п'ес. Вечары самадзейнасці карыстаюцца вялікай папулярнасцю не толькі сярод рабочых

соўгаса, на іх збіраецца многа сялян з суседніх вёсак.

Прыклад высокай актыўнасці паказалі дэлегаткі і ў стварэнні гуртка па ліквідацыі непісьменнасці. Жанчыны з вялікай ахвотай наведваюць заняткі і ўпорна авалодваюць граматай.

Добра працуе дэлегацкі сход Крошынскага сельсавета. Намеснік старшыні сельсавета — Феня Паўлаўна Круцько выбрана старшынёй жонсовета. Яна заслужыла аўтарытэт сваёй справядлівасцю і клопатамі аб людзях, а асноўнае — асабістым прыкладам работы. Яна заўсёды адной з першых разлічваецца з дзяржавай па ўсіх відах паставак. Пры яе актыўнай дапамозе жанчыны-дэлегаткі стварылі ініцыятыўную групу па арганізацыі калгаса ў вёсцы Стары Двор.

У лютым адбыўся агульны сход сялян гэтай вёскі. Дэлегатка Пятрова Ганна — жонка загінуўшага воіна Савецкай Арміі, — сказала на сходзе:

— Толькі адзін шлях у нас да шчаслівага, заможнага жыцця. Гэта — калгас. Я лічу, што мы павінны аб'яднацца ў арцель і працаваць арганізавана. Я падаю заяву аб уступленні ў калгас.

За ёй выступілі дэлегаткі: жонка інваліда Айчынай вайны Дука Феня,

Ждан Ганна, Собка Елізавета, у якой немцы замучылі мужа і сына, Варшакоўская Надзея, Жук Генефа. Яны гаварылі аб перавагах калектывнай гаспадаркі перад аднаасобнай і першымі ўступілі ў калгас «Перамога».

Сама Феня Круцько ўзначальвае ініцыятыўную групу па стварэнню калгаса ў вёсцы Скарчава. Ёй актыўна дапамагае ў гэтым дэпутат сельсовета Аляксандра Кабяк. Яны клапацяцца аб сем'ях інвалідаў і загінуўшых воінаў Айчыннай вайны, арганізавалі брыгаду па збору грамадскага фонда, якая сабрала ўжо 700 кілограмаў насення. Такія брыгады створаны цяпер ва ўсіх сельсоветах. Жанчыны-актывісткі дэлегацкага сходу Гірмаўскага сельсовета—Рашэтнік Вольга і Бернач Ліда — сабралі ў грамадскі фонд 2.709 кілограмаў насеннага збожжа. У Сталовіцкім сельсавеце пры ўдзеле Сакалукі Марыі і Бульгі Аляксандры сабрана 520 кілограмаў збожжа і 1.200 кілограмаў бульбы.

Дэлегаткі жаночых сходаў актыўна агітуюць за правядзенне ў жыццё ўсіх гаспадарчых задач і самі падаюць у гэтым прыклад. Дэлегаткі Скрабаўскага сельсовета першымі разлічыліся з дзяржавай па ўсіх відах паставак. Старшыня савета дэлегатак Зіна Рамановіч правяла сярод насельніцтва вялікую масава-растлумачальную работу, дзякуючы якой сельсовет выйшаў на першае месца ў раёне па выкананню паставак дзяржаве.

Дэлегацкія сходы дапамагаюць жанчынам у ідэалагічным росце. У дні выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных каля 800 жанчын працавала ў выбарчых камісіях, 177 былі агітатарамі. Яны растлумачвалі насельніцтву Сталінскую Канстытуцыю, Палажэнне аб выбарах. Хутка рос іх аўтарытэт. У выніку 118 жанчын выбраны дэпутата-

Сотні культармейцаў у Клецкім раёне Баранавіцкай вобласці займаюцца з непісьменнымі сялянкамі. На здымку: Вучаніца Грыцэвіцкай сярэдняй школы Елена Анішчык навучае грамадзянку Соф'ю Канстанцінаўну.

мі мясцовых Саветаў, большасць з іх — дэлегаткі.

Зараз дэлегаткі арганізуюць пры сельсоветах і хатах-чытальнях гурткі па ліквідацыі непісьменнасці. Да работы прыцягнуты 118 культармейцаў. З многадзетнымі мацерамі заняты праводзяцца па-даму.

Добра наладжана работа гурткоў у Сталовіцкім сельсавеце. Старшыня жонсовета Ганна Мітрафанаўна Гецман пры дапамозе дырэктара школы т. Лычкоўскага прыцягнула да работы ўсіх настаўнікаў і вучняў старэйшых класаў. Уважліва адносяцца да гэтай справы настаўніцы Галубка Р. І., Закрызжэўская Н. І. Заняткі з непісьменнымі праводзяць і самі жанчыны-дэлегаткі — старшыня жонсовета Гецман Ганна, Кролікава Аляксандра, Конюх Марыя.

У гуртках навучаецца 48 чалавек. 19 чалавек — Бялькевіч Фаня, Бульгі—Яўгенія, Грыпіна і Валянтына, Мартынава Наталля і іншыя — ужо аўладаюць граматай.

Усяго па раёну ў школах і гуртках ліквідацыі непісьменнасці і малалісьменнасці займаецца 635 жанчын. Няма сумнення, што пры актыўным удзеле дэлегатак і гэта работа будзе праведзена паспяхова.

Я. ПРЫЛЕЦКАЯ.

Загадчык аддзела па рабоце сярод жанчын Гарадзішчанскага РК КП(б)Б Баранавіцкай вобласці.

Сельскі ўрач

І.
С пачатку ехалі шырокім гасцінцам, абсаджаным падстрыжанымі вербамі. Пасля збочылі на прасёлак. Барадаты фурман у старой даматканай світцы моўчкі сядзеў у перадку вазка, даверху набітага мурожным водырным сенам.

Лідзія Пятроўна з цікавасцю прыглядалася да новых месц. Усюды вузкія палоскі... Межы... Нізенькія хаты, крытыя саломай, прыземістыя клуні і хлявы, калодзежныя журавы з пазелянелымі ад часу драўлянымі вёдрамі... Ад хаты да хаты—праслы: тры—чатыры жэрдкі, змацаваныя коллем.

— Вы хто-ж будзеце?—пакінуўся ўрэшце фурман.

— Урач,—ахвотна адказала падарожніца.—Прызначана ў Глыбокаўскую больніцу.

— Доктар, значыць,—з павагай вымавіў стары.—А дазвольце даведацца, колькі цяпер бяруць дактары за лячэнне грыжы.

— Як гэта—колькі бяруць?—няўцямна ўзняла бровы Лідзія Пятроўна.—Любая аперацыя бясплатна...

Стары набіў самасадам люльку-негарымку, прыкурыў і сцебануў каня.

— За гэтую аперацыю пры панскай Польшчы па дзвесце злотых бралі і ні гроша меней.

— Што вы!—жахнулася Лідзія Пятроўна.

— Ва ўсёй акрузе нашай ні фельчароў, ні ўрачоў і ў паміне не было,—працягваў стары.—Захварэе чалавек—трэба везці або ў Кобрын, або ў Жабінку, або ў самы Брэст. Вы да нас надоўга? Гэта значыць, хачу я запытаць,—часова ці назаўсёды?

— Назаўсёды, — усміхнуўся малады ўрач.

2

Лідзія Пятроўна Бірукова не раз успамінала сваю размову з фурманом, які тры гады назад даставіў яе са станцыі чыгункі ў сяло Глыбокае.

Дачка простага селяніна з сяла Лосева, Варонежскай воб-

ласці, яна скончыла дзесяцігодку і паступіла ў другі дзяржаўны Маскоўскі медыцынскі інстытут. Тут яе застала вайна. Бірукова напружана вучылася, працавала ў шпіталях, была на Баронежскім фронце. Яна паспяхова скончыла інстытут і ў пачатку 1945 года атрымала накіраванне ў Брэсцкую вобласць.

З першых дзён загіравання больніцай для маладога ўрача было шмат дзіўнага і незразумелага ў паводзінах хворых. Часта разыгрывалася адна і тая-ж сцэнка. Уважліва выслухоўшы хворага і паставіўшы дыягназ, яна выпісвае рэцэпт.

— Колькі? — спытае хворы.

— Чаго — колькі? — у соты раз дзівіцца ўрач.

— Колькі вам за агляд і за лякарства?

Часам яна ўсміхнецца, часам зазлועца, але найчасцей цярдліва растлумачыць савецкі закон.

Глыбокаўская сельская больніца змяшчаецца зараз у былым панскім маёнтку Гарэлкі. Акрамя ўрача, працуюць тут фельчар, акушэрка, тры сястры, санітаркі, а разам — 11 чалавек. Ні аб чым падобным пры панскай Польшчы не магло быць і гутаркі. На дзесяткі кілометраў не было тут ні аднаго медыцынскага работніка. Савецкая дзяржава на патрэбы Глыбокаўскай больніцы штогод адпускае 80 тысяч рублёў.

3

Лідзія Пятроўна Бірукова — не проста сельскі ўрач, а ўрач-комуніст. Многа часу ўдзяляе яна грамадскай працы — тлумачыць сялянам законы савецкай дзяржавы, расказвае аб яе дасягненнях, аб тым, што дала савецкая ўлада працоўным заходніх абласцей Беларусі, знаёміць глыбокаўскіх жыхароў з міжнародным становішчам.

Гэта простая, скромная жанчына ўмее праўдзівым словам агітатара-большэвіка ўзняць сялян на вырашэнне чарговых задач сяла. Яе часта можна сустрэць у вёсках Вярхі, Глыбокае, Агароднікі. Тут кожны, ад малаго да вялікага, ведае Лідзію Пятроўну. Яна і газету прачытае, і задушэўна, папросту пагутарыць з кожным, хто звернецца да яе з просьбай, і парадку дасць.

Тав. Бірукова — рэдактар нацсценнай газеты «Сталінскае слова». Яна кіруе гуртком па вывучэнню біяграфіі таварыша Сталіна.

Сама штодзённа ўдасканальвае веды ў медыцыне, настойліва працуе над павышэннем свайго ідэйна-тэарэтычнага ўзроўню. На яе этажэрцы — творы Леніна і Сталіна, Маркса і Энгельса, медыцынскія кнігі і часопісы, вершы Пушкіна, апавяданні Чэхава, навінкі мастацкай літаратуры.

У студзені глыбокаўцы адна-

душна аддалі свае галасы за Лідзію Пятроўну Бірукову, абраўшы яе дэпутатам мясцовага Савета. Гэта давер'е народа яна апраўдвае на справе.

4

Кожны месяц у радзільным памяшканні акушэрка прымае некалькіх маленькіх «глыбокаўцаў», як любоўна называе нованароджаных Лідзія Пятроўна. Гэта — дзеці калгаснікаў і сялян-аднаасобнікаў навакольных вёсак: Глыбокага, Вярхоў, Гарэлак, Агароднікі...

Сялянка з вёскі Агароднікі — Вольга Омесь, — выпісваючыся з больніцы, папрасіла ў сястры кнігу водзываў і запісала цёплую падзяку медыцынскім работнікам за клопаты і ўвагу, якімі яны акружалі яе. Нованароджаны «глыбокавец» важыў без малаго пяць кілограмаў.

Клопаты аб дзецях пачынаюцца тут яшчэ да іх нараджэння і не спыняюцца ў далейшым. Патранажная сястра Надзея Сяргееўна Клінтухова наведвае цяжарных і кормячых жанчын, сочыць за іх здароўем, цікавіцца фізічным станам народжаных.

Лідзія Пятроўна часта выступае перад сялянамі з лекцыямі і гутаркамі на медыцынскія тэмы.

І сапраўды, толькі за гады савецкай улады мясцовыя сяляне ўпершыню пачулі жывое слова ўрача. Слова аб тым, як захоўваць сваё здароўе, як не толькі лячыць, але — галоўнае — папярэджаць хваробы.

* * *

Мінула толькі тры гады, як Лідзія Пятроўна прыехала ў Глыбокае, а якія невычэрпныя крыніцы жыватворчай энергіі насельніцтва выявіліся тут за гэты кароткі час, якія карэнныя змены адбыліся навокал!

Растуць і мацнеюць глыбокаўскія калгасы: імя Сталіна, імя Леніна, «17 верасня» і іншыя. Далучаюцца людзі да савецкай культуры. Пажылыя наведваюць школы граматы, усе дзеці школьнага ўзросту вучацца ў пачатковых і сямігадовых школах. Будуць тут хутка і свае настаўнікі, свае аграномы, фельчары, урачы.

Будуць!

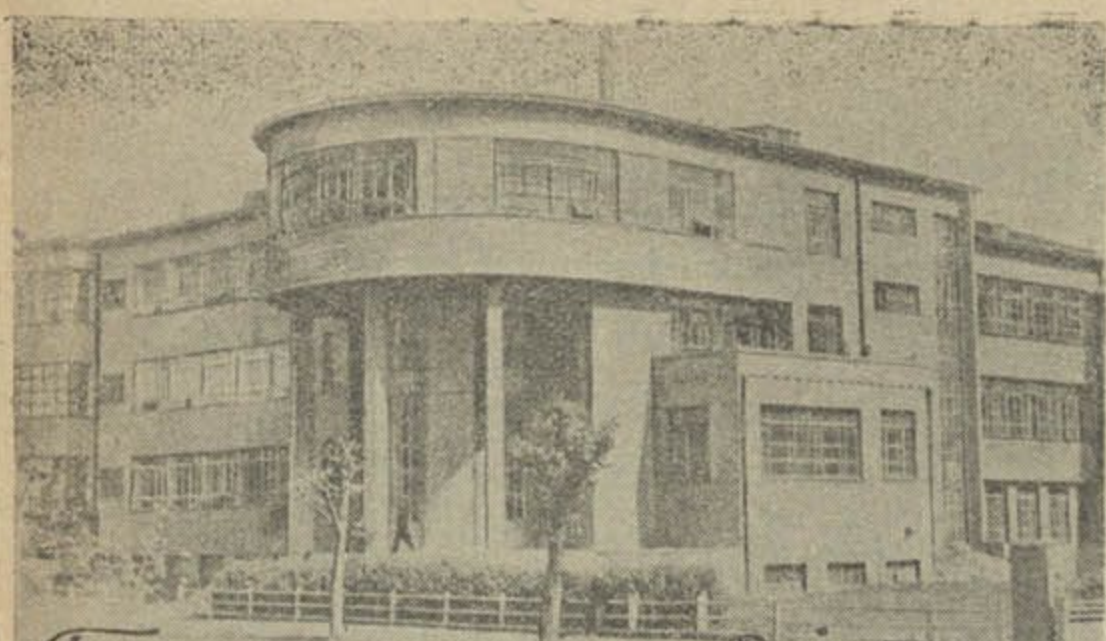
П. МАРКУН.

Жабінкаўскі раён.

У сяле Селец (Бярозаўскі раён Брэсцкай вобласці) ёсць свая больніца, амбулаторыя, аптэка. Пры больніцы працуе радзільнае аддзяленне. На здымку: Медыцынская сястра тав. Нікішава аглядае нованароджанага сына сялянкі Кажамякінай.

Фота. Л. Эйдзіна.

Бібліятэка імя В.І.Леніна

Н. ВАТАЦЫ

Кожнаму, хто любіць кнігу, добра вядомы вялікі шэры будынак з поўкруглым уваходам, які знаходзіцца на Чырвонаармейскай вуліцы, недалёка ад сквера. Перад будынкам—скульптура Леніна і Сталіна. Гэта Дзяржаўная бібліятэка імя В. І. Леніна, пабудаваная ў 1932 г.

З васьмі гадзін раніцы тут ужо людна і ажыўлена. У читальны зал сцягаюць студэнты вышэйшых навучальных устаноў і тэхнікумаў, вучні старэйшых класаў сярэдняй школы, вечарамі прыходзяць сюды і рабочыя. У адзеле тэхнікі працуюць над кнігай інжынеры і архітэктары, рабочыя і студэнты, у навуковай читальні—навуковыя работнікі і аспіранты, урачы і выкладчыкі.

У сценах Дзяржаўнай бібліятэкі вучні і студэнты авалодваюць ведамі па розных дысцыплінах, аспіранты працуюць над дысертацыямі, вучоныя Беларусі—над чарговымі навуковымі працамі. Сярод чытачоў—навуковых работнікаў—многа жанчын. Тав. Мацкевіч штодня працавала ў беларускім адзеле бібліятэкі над сваёй дысертацыяй. Абараніўшы дысертацыю на ступень кандыдата навук, яна працягвае наведваць бібліятэку і кваліфікавацца ў галіне беларускага мовазнаўства.

Кандыдаты навук тт. Фіглоўская, Камеўская і іншыя жанчыны, навуковыя работнікі, многа год з'яўляюцца сталымі чытачамі Дзяржаўнай бібліятэкі. Кандыдаты і дактары навук наведваюць Дзяржаўную бібліятэку і зараз, як наведвалі яе дваццаць год назад, калі былі яшчэ студэнтамі.

Чытач можа атрымаць не толькі патрэбную кнігу, але і кансультацыю і даведку ў даведчна-бібліятэкарскім адзеле і ў адзеле беларускай літаратуры і бібліяграфіі.

Дзяржаўная бібліятэка імя Леніна абслугоўвае не толькі горад Мінск, але і абласныя і раённыя цэнтры. Калі кнігу нельга дастаць у абласным цэнтры, яе выпісваюць з Дзяржаўнай бібліятэкі праз сваю абласную. У гэты буйнейшы культурны цэнтр сцякаюцца працаваць над кнігай навуковыя работнікі і выкладчыкі з абласцей і раёнаў.

Дзяржаўная бібліятэка БССР імя Леніна была арганізавана ў 1921 г. З таго часу яна вырасла ў адну з буйнейшых бібліятэк і па размерах кніжнага фонда займае сёмае месца па Савецкаму Саюзу. Напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны яна налічвала два мільёны

тамоў. Кожная кніга, якая выходзіла ў Савецкім Саюзе, паступала ў бібліятэку. Былі тут і велізарныя фонды дарэвалюцыйнай літаратуры.

Гэтыя кніжныя багацці, якія савецкая ўлада так старанна збірала на працягу 20 год, былі варварскі разграблены нямецка-фашысцкімі захопнікамі. 25 супрацоўніц бібліятэкі, якія не паспелі эвакуіравацца з Мінска, былі зверскі забіты немцамі. Будынак бібліятэкі немцы падрыхтавалі да ўзрыву, але не паспелі ўзарваць, бо ў горад ужо ўступала Савецкая Армія.

Пасля вайны бібліятэка налічвала некалькі тысяч тамоў. Частку вывезеных фашыстамі кніг удалося знайсці і вярнуць з Германіі. Але сярод іх не аказалася самай каштоўнай літаратуры. Велізарную дапамогу ў аднаўленні бібліятэкі аказалі Усесаюзная кніжная палата, Маскоўскі ўніверсітэт і асабліва Дзяржаўная бібліятэка СССР імя В. І. Леніна. Яны дапамаглі за кароткі час аднавіць амаль увесь даваенны фонд у два мільёны кніг.

Работнікамі бібліятэкі з'яўляюцца пераважна жанчыны. Яны правялі велізарную работу па аднаўленню і разборцы кніжнага фонда і каталагаў.

Многія з загадчыкаў аддзелаў самі калісьці былі чытачамі бібліятэкі. Заслужанай павагай чытачоў карыстаюцца такія вопытныя работнікі, як загадчыца аддзела тэхнікі тав. Мерына, загадчыца даведчна-бібліятэкарскага аддзела тав. Масенжнік, загадчыца абнаўлення тав. Штыльман. Кваліфікуюцца і маладыя работнікі Ліза Апацкая і другія.

Работнікі бібліятэкі прыкладаюць усе намаганні, каб укамплектаваць бібліятэку неабходнай літаратурай і раскрыць яе змест перад чытачом. З гэтай мэтай бібліятэка наладжвае кніжныя выстаўкі, складае рэкамендацыйныя і тэматычныя спісы літаратуры, вядзе штодзённую кансультацыйную работу.

У читальным зале бібліятэкі імя В. І. Леніна.
Фота Я. Босіна.

АБ ІСПЫТАХ І ЭКЗАМЕНАХ У ШКОЛАХ

І ў адной краіне свету не ўдзяляецца столькі ўвагі, не праяўляецца столькі клопатаў аб навучанні і выхаванні моладзі, як у нашай савецкай краіне. Ды гэта і зразумела. Буржуазныя дзяржавы не зацікаўлены ў тым, каб адукаваць шырокія народныя масы. Яны даюць ім асвету толькі ў такой меры, у якой гэта неабходна, каб падрыхтаваць кадры рабочых для сваёй прамысловасці.

Толькі савецкая дзяржава, якая будзе куністычнае грамадства, кроўна зацікаўлена ў глыбокай і ўсямернай адукацыі самых шырокіх слаёў насельніцтва і ў першую чаргу моладзі.

Савецкая школа — дзецішча савецкай дзяржавы. Савецкі ўрад і куністычная партыя няспынна клапацяцца аб палепшанні якасці вучэбнай і выхаваўчай работы школы.

Адукацыя, якую дае савецкая школа, адзначаецца высокай навуковасцю. Савецкае настаўніцтва прыкладае ўсе свае намаганні, увесь вопыт да таго, каб вучні набывалі ў школе цвёрдыя, трывалыя і сістэматычныя веды па асноўных навуках, каб пры высокім узроўні гэтыя веды мелі таксама і дзейсную практычную накіраванасць.

Адным з важнейшых прынцыпаў навучання ў савецкай школе з'яўляецца адзінства тэорыі і практыкі. Для гэтага ў школе праводзіцца рад практычных работ у лабараторыях, экскурсіі ў прыроду, на вытворчасць і т. д.

У савецкай школе шырока прымяняюцца актыўныя метады навучання, якія развіваюць мышленне і назіральнасць, ініцыятыву і дзелавітасць, прывучаюць вучня прымяняць свае веды на практыцы. Наша школа аб'явіла рашучую барацьбу фармалізму ў навучанні і ў занятках вучняў.

Савецкая школа пры гэтым клапаціцца аб развіцці творчых здольнасцей дзяцей, іх дараванняў. Наша школа не толькі навучае, але і выхоўвае. У працэсе навучання і ў пазашколь-

най рабоце школа фармуе ў вучняў стройны, навукова-матэрыялістычны светапогляд, прывівае ім высокія куністычныя ідэалы, палкі савецкі патрыятызм.

Ва ўмовах савецкага сацыялістычнага грамадства паміж школай і сям'ёй няма супярэчнасцей. Іх мэты і задачы адзіны. Гэта спрыяе ўстанаўленню кантакта паміж школай і сям'ёй. Чым большы гэты кантакт, тым больш паспяхова ажыццяўляецца навучанне і выхаванне дзяцей у школе.

Бягучы навучальны год для школ нашай рэспублікі, як і для школ усёй краіны, з'явіўся годам далейшай барацьбы за палепшанне якасці вучэбна-выхаваўчай работы. Значна палепшыліся матэрыяльныя ўмовы работы школ. Своечасова была закончана падрыхтоўка да навучальнага года, будаўніцтва і рамонт школьных будынкаў, забяспечанне школ мэбляй, падручнікамі і сшыткамі. Папоўніўся і якасна палепшыўся склад педагагічных кадраў.

Вялікі ўплыў на работу школ аказаў агульны палітычны і вытворчы ўздых у нашай краіне. Настаўніцтва, узброенае пастановамі ЦК ВКП(б) па ідэалагічных пытаннях, праводзіла ў школе сваю работу на больш

высокім ідэйна-палітычным узроўні.

Навучальны год набліжаецца к канцу. Зараз школы падыходзяць да заключнага этапу сваёй работы: пераводных іспытаў, выпускных экзаменаў і экзаменаў на атэстат сталасці.

Экзамены—дзяржаўная праверка вынікаў навучальнага года, ведаў вучняў, работы настаўнікаў і ў пэўнай меры—выхавання бацькамі сваіх дзяцей.

Гадавыя правяральныя пераводныя іспыты праводзяцца ў 5, 6, 8 і 9 класах. Выпускныя экзамены—у 4-х і 7-х класах і экзамены на атэстат сталасці—ў 10-х класах.

Гадавыя правяральныя іспыты і выпускныя экзамены маюць мэту выявіць трываласць і паўнату ведаў, уменне і навыкі вучняў у адпаведнасці з патрабаваннямі дзяржаўных праграм, іх падрыхтаванасць да працягу навучання ў наступных класах школы або ў вышэйшых навучальных установах. Экзамены і іспыты ва ўсіх школах пачынаюцца з 20 мая.

Экзамены здаюцца не толькі ў аб'ёме праграмы данага класа, але і папярэдніх. На пераводных іспытах вучні павінны ведаць праграмны матэрыял у аб'ёме данага года навучання.

У апошній чвэрці навучальнага года паўтараецца ўвесь

На ўроку матэматыкі ў 2-й жаночай школе г. Мінска.

Фота Я. Босіна.

праграмны матэрыял данага класа. У гэты перыяд кожны вучань павінен асабліва добра-сумленна адносіцца да сваёй работы, прадумаць, якія раздзелы ён засвоіў слабеі, якія пытанні засталіся недастаткова зразумелымі, каб выясніць іх з настаўнікамі.

Вельмі важна, каб бацькі ў гэты час узмацнілі кантроль за работай школьніка, цікавіліся, чым ён заняты, як рыхтуецца да экзаменаў.

Матэрыял трэба паўтараць па праграме, карыстаючыся падручнікам, прычым у першую чаргу тыя раздзелы, якія менш засвоены. Нядбайныя вучні ў апошняй чвэрці пачынаюць горш наведваць школу, лічачы, што паколькі новага матэрыялу ўжо тлумачаць менш, стары можна паўтараць самастойна. Гэта няправільна. Абагульняючая работа ў класе вельмі важна, і бацькі абавяза-

ны сачыць, каб вучань акуратна наведваў школу.

Экзамены ў гэтым годзе будуюць праводзіцца па білетах, са зместам якіх вучні азнаёмяцца ў красавіку.

У раскладзе экзаменаў і пераводных іспытаў выдзяляюцца вольныя дні для падрыхтоўкі да чарговага экзамена. У гэтыя дні вучань павінен яшчэ раз паўтараць і падагуліць увесь пройдзены матэрыял, звярнуць асаблівую ўвагу на слабеі засвоеныя раздзелы, але ні ў якім разе не пераносіць на гэты час увесь цяжар падрыхтоўкі.

У працэсе экзаменаў неабходна ўстанавіць для школьніка цвёрды рэжым. Вучні 5—7 класаў павінны спаць 9 гадзін, класіся не пазней 10 і ўставаць не раней 7, вучні 8—10 класаў павінны адводзіць для сну не менш 8 гадзін. Начную работу трэба забараніць, бо

яна не толькі шкодзіць здароўю, але і не прыносіць карысці. Калі вучань не высыпаўся, ён устае з галаўным болем і не можа як след працаваць. Энергію, якую вучні затрачваюць у перыяд экзаменаў, трэба аднаўляць неабходнай колькасцю сна і ўзмоцненым харчаваннем. На гэты час школьніка трэба па магчымасці разгрузіць ад лішняй хатняй работы.

Паспяховая здача пераводных іспытаў і экзаменаў—патрыятычны абавязак нашай моладзі. Гэта павінны растлумачыць вучням не толькі школа, але і бацькі.

У гэты адказны перыяд жыцця нашай школы кантакт паміж школай і бацькамі павінен яшчэ больш узмацніцца.

Д. БАРШЧЭУСКАЯ,

начальнік вучэбна-метадычнага аддзела Міністэрства асветы БССР.

Мацнее наш калгас

(ПІСЬМО У РЭДАКЦЫЮ)

Нараджэнне нашай сельгасарцелі «Заветы Ільіча» супала з пастановай лютыўскага Пленума ЦК ВКП(б)

«Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд». Да нас прыехаў дакладчык з Давід-Гарадка і раскажаў аб рашэнні Пленума, аб пяцігадовым плане развіцця сельскай гаспадаркі.

Я выказала жаданне ўступіць у калгас. Следам за мной падалі заявы восем сямействаў, а праз тыдзень—яшчэ трынаццаць. Калгас стаў расці.

Набліжалася гарачая пара веснавой сяўбы. У нас было шмат цяжкасцей—недастаткова рабочай жывёлы, насення, інвентара. Але дзяржава дапамагла нам і насеннем і сельскагаспадарчымі машынамі. Калі ўбачылі калгаснікі, што дзяржава нас моцна падтрымлівае, яны патроілі свае сілы.

У вялікай і цяжкай рабоце нашы жанчыны не адставалі. Калгасніцы Вольга і Елена Ляшкевічы, Ганна Пасюк, Тадора Пытэль, Раіса Клепун выконвалі нормы на 120—150 процантаў.

Звычайна селянін-аднаасобнік рэдка калі паспяваў прапалоць пасевы, ад гэтага ўраджай зніжаўся намнога. Ну, а мы, працуючы калектывна, рашылі ўстанавіць за пасевамі куль-

турны догляд. Усе пасевы прапалолі па два-тры разы, не давалі пустазеллю паказацца. Жанчыны і на гэтай рабоце паказалі сябе стаханаўцамі.

Ураджай вырас на славу. Мы сабралі на 100 пудоў збожжа і на 125 цэнтнераў бульбы з гектара. Калі ўвесь ураджай быў зняты і калгас, разлічыўшыся з дзяржавай, засыпаў насенне, мы падлічылі, што на працадзень атрымліваецца па 5 кілограмаў збожжа і 9 бульбы.

Я сама зарабіла 270 працадзён. Атрымала больш тону хлеба, каля двух с палавінай тон бульбы. Такіх сем'яў у нас многа. Зразумела, што гэта высока ўзняло аўтарытэт сельгасарцелі ў вачах сялян. Зараз у нашым калгасе аб'яднана ўжо 50 гаспадарак.

Расце калгас, а разам з ім і свядомасць людзей. Многа год сяляне з сумам глядзелі на балоты, што раскінуліся вакол вёскі Рэмель; «Колькі зямлі прападае»,—гаварылі яны. Але ніхто не адважваўся нават і марыць аб асушцы, бо гэта не пад сілу было аднаму чалавеку.

Толькі калектыв можа ўступіць у барацьбу з прыродай. Увосень мінулага года мы пракапалі канаву ў 800 метраў. Калі ўся балотная вада

спякла ў канаву, у нас аказалася 12 гектараў карыснай зямлі. На гэтым участку пасеялі азіміну. Усходы былі на рэдкасць добрыя. І ў гэтай працы жанчыны не адсталі ад мужчын. Большасць жанчын выконвала нормы на 125 процантаў.

Зараз мы марым асушыць так званыя «плоскія балоты», каб вырваць з дрыгвы 500 гектараў луга. Нам прыдзецца пракапаць канаву даўжынёй не менш васьмі кілометраў. І мы гэта зробім!

Зараз наш калгас дзейна рыхтуецца да веснавой сяўбы. Уся рабочая жывёла мае добрую сытасць, інвентар адрамантаваны, насенне ачышчана і правэрана на ўсхожасць. Звенні вывозяць на палі гной, збіраюць мясцовыя ўгнаенні.

Вечарамі ўсе мы займаемся ў агра-тэхнічным гуртку, вывучаем вопыт перадавікоў сельскай гаспадаркі. Заняткі праводзіць калгасны аграном т. Бялкоў.

Як толькі растае снег і прыйдзе пара сеяць, мы дружна адзінай сям'ёй выйдзем у поле змагацца за высокі ўраджай.

Тадора СУПРУНЧЫК,

калгасніца сельгасарцелі «Заветы Ільіча» Давід-Гарадоцкага раёна.

Пасеў і пасадка ГАРОДНІНЫ

Ранняя вясной, як толькі сыйдзе снег і стане магчыма выехаць з плугам, гарод неабходна ўзараць на глыбіню 18—20 см, пасля прабаранаваць у 2—3 сляды, падрыхтаваць грады або грэбні і зараз-жа прыступіць да пасеву.

У першую чаргу высяваюцца такія культуры, як морква, пятрушка, шчаўе, цыбуля, радыска і салата. Гэтыя культуры лёгка пераносяць халады (ранішнікі) і таму высяваюцца раней.

Потым трэба прыступіць да пасадкі ранняй, а пасля і позняй бульбы, да пасеву буракоў, цукровага гароху, шпінату, рэдзкі зімовай і бабоў, а таксама да пасадкі ранняй капусты.

У канцы мая трэба пасадзіць познюю капусту і брукву, пасеяць рэпу, фасолю, гуркі, гарбузы, кабачкі грэцкія і кукурузу.

Апошняя па часу (канец мая і пачатак чэрвеня) высаджаецца расада памідораў.

Гуркі, фасоля і памідоры вельмі баяцца замаразкаў, якія ў нас бываюць у першых лічбах (5—7) чэрвеня. Гэта трэба ўлічваць, каб не мець непатрэбных страт.

Пасадка і догляд ранняй бульбы (скораспелкі). За два—тры тыдні да пасадкі бульбы, прыкладна ў канцы сакавіка—пачатку красавіка, насенная бульба ўносіцца ў цёплае памяшканне (кухню або пакой) з тэмпературай паветра ў 10—15°. У такім памяшканні вочкі клубняў праз два—тры тыдні пачнуць прарастваць. Як толькі на клубнях паявіцца белыя парасткі, бульбу ўжо можна высаджаць у гародзе. Трэба сачыць, каб парасткі бульбы не вышлі задоўгія, бо яны могуць абламацца і затрымаць усходы. Парасткі павінны мець даўжыню ад 0,5 да 1 см. Прарошчваюць бульбу лепш у светлым памяшканні, тады парасткі прарастаюць павольна і не выпгваюцца ў даўжыню.

Калі клубні насеннай бульбы вельмі буйныя, то іх можна рэзаць на дзве часткі, але так, каб не пашкодзіць парасткаў. Разразаюцца клубні толькі ў даўжыню. Можна рабіць пасадку і вярхушкамі клубняў.

Бульбу садзяць звычайна пад плуг, але, ўлічваючы, што пад раннюю бульбу адводзіцца невялікая плошча, можна садзіць і пад лапату. Адлегласць паміж клубнямі пры пасадцы пад лапату 35—45 см. Глыбіня ямкі 10—12 см.

Калі ўсходы дасягнуць 15—20 см, іх трэба акучыць матыкай. Бульба акучваецца два—тры разы да цвіцення, пры гэтым знішчаецца і пустазелле.

Познюю бульбу высаджаюць пад

плуг. Догляд за ёю складаецца з баранавання і коннага акучвання. Першае акучванне праводзіцца праз 7—10 дзён пасля баранавання. Пры акучванні трэба папраўляць кусты, засыпання зямлёй. На працягу лета позняя бульба акучваецца два разы.

Усе іншыя гародніны культуры сеюць пад шнур, маркер, на грэбнях, падрыхтаваных акучнікам, і на градах, зробленых лапатай.

Адлегласць паміж радкамі такіх культур, як морква, буракі, рэдзка, рэпа, фасоля, даецца ад 40 да 50 см. Пры пасеве на градах і на роўным месцы радкі можна рабіць і крыху гусцей — 30—35 см.

Падрыхтаваўшы гарод да пасеву, яго трэба зараз-жа і засеяць, бо градкі вельмі хутка перасыхаюць, а пасеянае ў сухую глебу насенне марна ўсходзіць.

Расада гародніны высаджаецца на наступнай адлегласці радок ад радка і расліна ад расліны:

Капуста ранняя	60—50 см.
» позняя	80—80 »
Бруква сталовая	50—30 »
Памідоры	70—70 »

Гуркі сеюцца радкамі на адлегласці 80—100 см радок ад радка. Можна дапусціць і большую адлегласць, прыкладна ў 1,5 м, але тады ў міжраддзях трэба пасадзіць кукурузу або капусту. Гэта асабліва карысна ў засушлівае лета, калі плёці гурочніка ад гарачыні вянуць і жоўкнуць. Калі-ж паміж гурочных радкоў пасаджа на капуста або кукуруза, то зялёныя сакавітыя плёці хаваюцца пад іх і даюць добрыя гуркі.

Пад гуркі барэўка робіцца не вельмі глыбокай, але крыху шырэйшая, каб пры пасеве можна было падсыпаць пад кожнае зерне перагною або перагніўшага трэсачніку. Гуркі вельмі любяць багатую спажывай глебу і дастатковую колькасць вільгаці. Таму пры пасеве гурочнае зерне не грэба глыбока закопваць у зямлю і тоўста прыкрываць яго зверху.

Грэцкія кабачкі і гарбузы высяваюцца ў ямкі на адлегласці 1,5 м адна ад другой. У кожную ямку прымешваецца перагной і высяваецца па 3—4 зярняткі.

Гэтыя культуры можна высяваць і на межах і вакол град, але не вельмі блізка каля астатняй гародніны, бо іх сільныя плёці і лісты могуць заглушыць іншыя расліны.

Для капуснай расады на ўчастку робяцца меткі маркерам або пад шнур. Пры пасадцы трэба сачыць, каб карані расады не загіналіся і сарцавіна расліны не засыпалася зямлёй. Пасля пасадкі расада абавязкова паліваецца вадой.

Пры сільных дажджах некаторыя расліны заплываюць зямлёй; іх неаб-

ходна вызваляць ад зямлі, прымяняючы рыхленне, інакш расліны загінуць.

Брукву садзяць так, як і капусту, але пад калочак, з меншай адлегласцю паміж раслінамі.

Памідоры ў БССР, згодна аграправілам, высаджаюцца ў грунт у наступныя тэрміны: у паўднёвай зоне пачынаюць пасадку 20 мая і канчаюць 30 мая; у цэнтральнай — адпаведна: 25 мая і 5 чэрвеня; у паўночнай — 1 чэрвеня і 10 чэрвеня.

Памідоры, як і капусная расада, высаджаюцца пад лапатку. Пад кожную расліну неабходна падсыпаць перагною, каб даць ёй магчымасць хутка ўмацавацца і жыццця ў далейшым.

Калі расада памідораў рослая, то яе можна садзіць і глыбей, чаго памідоры не баяцца. Пры глыбокай пасадцы сцябло дае каранёвыя парасткі, і расліна хутка ўмацоўваецца.

Пасля пасадкі памідоры паліваюцца вадой. Асабліва неабходна паліваць іх у гарачыя дні (раніцай або ўвечары), інакш яны вянуць і вельмі павольна прыжываюць.

Калі памідоры прыжывуць і ўмацоўваюцца, трэба паставіць каля куста нятоўсты калочак, у адзін метр вышыней і да яго тонкай мачалкай акуратна падвязаць раслінку. Шчыльна нельга прывязваць, бо расліна пераціскаецца і ў ёй затрымліваецца рух сокаў. Пасля падвязкі кусты акучваюцца матыкай.

Праз 25—30 дзён, калі кусты добра разгаліняцца, праводзіцца першае пасынкаванне (абрэзка лішніх галінак — пасынкаў). Пры гэтым трэба старацца не пашкодзіць пасынкаў, якія растуць ад галоўнага сцябла.

Другое пасынкаванне праводзіцца тады, калі на кустах паявіцца завязь велічынёй ў арэх. Ад другога пасынкавання ў вялікай ступені залежыць даспяванне пладоў, таму гэтай справе трэба ўдзяліць максімум увагі. На ўсім кусце пакідаюцца толькі дзве—тры самыя моцныя плоданосныя галінкі, а астатнія абразаюцца. Часам на пакінутых галоўных пасынках бывае шмат дробных галінак, іх таксама трэба ўдаліць. Куст трэба так прарадзіць, каб даць сонечным праменням вольны доступ да пладоў, не спыняючыся нават перад абрэзкай лістоў, якія зацяняюць плады. Але ні ў якім разе нельга абразаць верхавінак пакінутых двух—трох галоўных пасынкаў куста.

У дажджлівае і халоднае лета памідоры ў большасці сваёй не выспяваюць, а пры асенніх замаразках хутка гінуць. У такіх выпадках недаспелыя плады трэба сабраць і пакласці іх у хаце на вокнах або ў скрыню, дзе яны павольна будуць даспяваць і дадуць добры харчовы прадукт.

М. АХРЫМЕНКА.

Гігіена і прафілактыка ратавой поласці

Здаровая ратавая поласць і добра захаванія зубы з'яўляюцца залогам здароўя наогул. Захаванню гэтых органаў садзейнічаюць мерапрыемствы прафілактычнага характару.

Многа значыць своєчасова звярнуцца да доктара. Пры рэгулярным аглядзе ён заўсёды можа папярэдзіць сур'ёзныя пашкоджанні і разрушэнні мяккіх і цвёрдых тканак ратавой поласці. Удаленне зубнога каменя захоўвае рот ад цэлага раду захворванняў слізистай поласці, ад нагнаенняў у луначцы; пламбіраванне ледзь прыкметных пашкоджанняў зубной матэрыі надоўга забяспечвае зубы ад разбурэння. На месца страчаных зубоў неабходна ўстаўляць штучныя, бо пры адсутнасці зубоў дрэнна перажоўваецца ежа і ў захворванне ўцягваецца ўвесь страўнік-кішачны тракт.

Рэшткі ежы, якія застраваюць у міжзубных прамежках і ў дупле хворых зубоў, раскладаюцца, загіваюць і могуць выклікаць захворванне дзёснаў і ўсёй слізистай поласці. Паколькі самаачышчэнне поласці звычайна бывае недастатковым, то неабходна прымаць меры індывідуальнага догляду з мэтай ачысткі зубоў ад рэштак ежы і налёту.

Доглад за ратавой поласцю—адно з мерапрыемстваў асабістай гігіены. Зубы трэба паласкаць і чысціць шчоткай, прычым старацца, каб былі ачышчаны ўсе часткі зубной паверхні—шчочная, язычная і жавальная, асабліва-ж міжзубныя прамежкі. Зубная шчотка

павінна быць не вельмі жорсткай. Яе неабходна трымаць у чыстаце, бо інакш яна можа прынесці больш шкоды, як карысці. Пасля ўжывання шчотку трэба добра прамыць і высушыць, і толькі зусім сухую шчотку можна схавать у скрыначку. Кожны член сям'і павінен карыстацца толькі сваёй шчоткай. Для чысткі зубоў найлепш ужываць зубны парашок або пасту.

Колькі раз на дзень трэба чысціць зубы? Найбольшае скапленне рэштак ежы бывае к вечару, а найбольшая колькасць налёту — раніцай. Таму чысціць ратавую поласць неабходна ўвечары, перад сном, а раніцай можна абмежавацца адным паласканнем. Дзёці да двух-трохгадовага ўзросту не маюць патрэбы ў спецыяльным доглядзе за ратавой поласцю, бо ў гэтым ім садзейнічае самаачышчэнне: багатае выдзяленне сліны, частыя прыёмы ежы, асабліва вадкай, а таксама нязначная колькасць зубоў. Дзёці ад трохгадовага ўзросту павінны быць прывучаны да чысткі зубоў.

Хто носіць зубныя пратэзы (штучныя зубы), той павінен асабліва ўважліва ачышчаць іх шчоткай і мёлам. З'ёмныя пратэзы перад сном неабходна вымаць, ачышчаць шчоткай, абмываць вадой. Пашыраная звычка пагружаць пратэз нанач у шклянку з вадой нямэтазгодна, бо ў вадзе знаходзяцца мікробы, якія могуць заразіць пратэз.

Урач БАЦВІНІК С. Ц.

ГАСПАДАРЧЫЯ ПАРАДЫ

ЯК ФАРБАВАЦЬ НАСІЛЬНЫЯ РЭЧЫ

Фарбаванне праводзіцца анілінавымі фарбамі, якія прадаюцца ў пакеціках.

Белыя рэчы можна фарбаваць у любыя колеры.

Жоўтыя матэрыялы могуць быць пафарбаваны ў аранжавы, чырвоны, зялёны, карычневы або чорны колеры.

Чырвоныя матэрыялы можна фарбаваць у чырвоны, фіялетава, кафейны або цёмнакарычневы колеры.

Сіні — у сіні, фіялетава, чорны, кафейны і цёмназялёны колеры.

Зялёныя матэрыялы — у зялёны, кафейны, цёмнакарычневы і чорны колеры.

Натуральны шоўк і шэрсць фарбуюць фарбамі для шэрці. Штучны шоўк, віскозу і баваўняныя матэрыялы фарбуюць фарбамі для баваўняных тканін.

Рэчы перад фарбаваннем мыюць і фарбуюць у мокрым стане. Чыстую рэч перад фарбаваннем трэба добра намачыць у вадзе.

Фарба разводзіцца ў шклянцы ва-

ру і наліваецца ў пасуду, дзе будзе праводзіцца фарбаванне. У вадку павінна быць апушчана ўся матэрыя, якая будзе фарбавацца. Час ад часу матэрыю трэба перагортваць. Кіпяціць матэрыю ў растворе трэба на працягу поўгадзіны. Пасля гэтага рэч выймаюць, у вадку дадаюць жменю солі, размешваюць і зноў апускаюць туды матэрыю, якая фарбуецца. Праз 30—40 хвілін пасуду здымаюць з агню і пакідаюць матэрыю ў фарбе да ахаладжання. Рэч добра палощуць у цёплай, а потым у халоднай вадзе, выціскаюць і вешаюць сушыць.

Пры фарбаванні шарсцяных і шоўкавых рэчаў у пасуду, дзе адбываецца фарбаванне, пасля расчэнявання фарбы дадаюць дзве сталовыя лыжкі воцатавай эсенцыі.

Фарбаванне праводзіцца на працягу 30—40 хвілін. Пасля чаго рэч выймаюць і, дадаўшы ў пасуду лыжку воцату і некаторую колькасць халоднай вады, зноў кладуць рэч і гатуюць яе да таго часу, пакуль фарбавальная вадкасць не здолее больш афарбоўваць. Пафарбаваную рэч пакідаюць у пасудзе да ахаладжання, а пасля палощуць і выціскаюць. Выкручваюць шарсцяныя рэчы нельга.

ЯК ПАБЯЛІЦЬ СЦЕНЫ, КАБ ЯНЫ НЕ МАЗАЛІСЯ

Спачатку прыгатаўляюць вапняную вадку. Для гэтага размешваюць гашаную вапну з халоднай вадой, каб выйшла вапняная малака. На адно ведро вады трэба пакласці 5—6 шклянак вапны. Пасля у вапняным малаце распускаюць адзін кілограм сыру, які трэба зрабіць са знятага малака. Сыр расціраюць, пакуль зусім не будзе грудэчак.

Атрыманую вадкасць працэджаюць і ўжываюць для пабелкі сцен. Для таго, каб надаць сцяне белы колер, да вадкасці дадаюць ультрамарынавай сінкі (іншая сінка не падыходзіць).

Такая вадкасць можа служыць не толькі для пабелкі, а і для фарбавання сцен у любы колер.

Каб пафарбаваць сцены ў чырвоны колер, дадаюць замест ультрамарыну адпаведную фарбу, у жоўты—вохру або крон, у сіні — ультрамарын, у зялёны — сумесь ультрамарыну з вохраю або з жоўтым кронам.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.
АТ 02415.

Тыраж 10.000 экз.

Падпісана да друку 15/IV—48 г.

Друк. арк 3. Аўт. арк. 4.

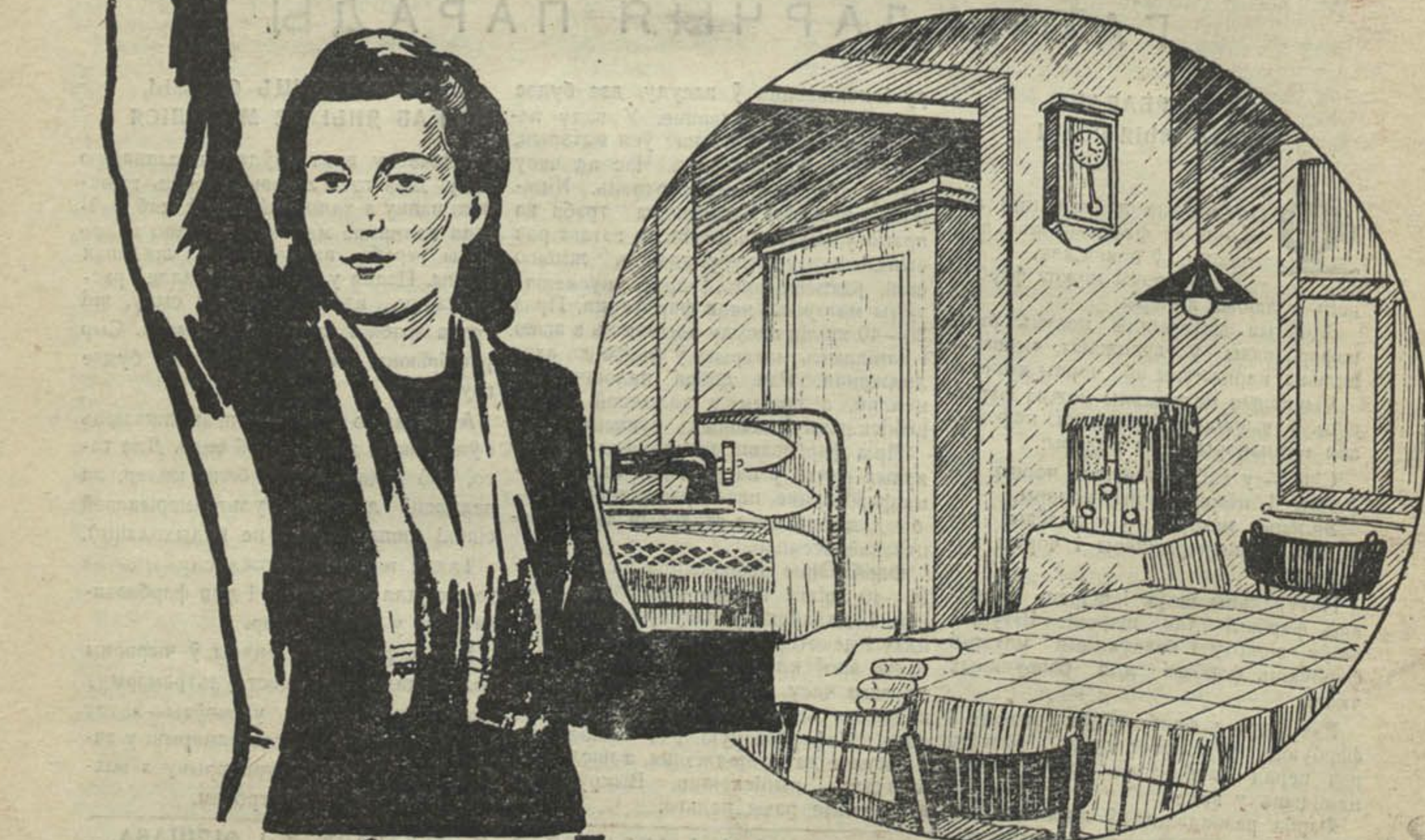
Заказ № 124.

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

НЕ ЗАБУДЗЬЦЕ

ЗАСТРАХАВАЦЬ ЖАТЧЫЮЮ МАЕМАСЦЬ

ВЫКЛІКАЙЦЕ НА ДОМ АГЕНТАЎ ДЗЯРЖСТРАХА

За даведкамі звяртайцеся ў раённыя і гарадскія інспекцыі дзяржстраха